



# **Den eersten boeck van architecturen Sebastiani Serlii, tracteerende van geometrie**

<https://hdl.handle.net/1874/194843>



**Den eerste Boeck**  
van Architecturē Sebastia-  
ni Serlii/ tracteerende  
van Geometrie.

Overgeset uyt d'Italiaensche  
in Nederduytsche sprake, door Peter  
Coeke van Aelst, doen ter  
tijt Schilder der  
K. Maje-  
steyt.



Men vindt te koop t'Am-  
sterdam / by Cornelis Claesz. op't  
Water/mt Schryfboeck.

Anno 1606.







Den beminders der Architecturen  
S.

**D**e onse aucteur Sebastiaen Serlius om zijn leeringe van Architecturen behaech-  
lick te maken/den vierden Boeck vander gemeenen reglen eerst uyt heeft late gaen/  
ende daer na den derden Boeck vander Antiquiteit/voesende dat/hadde hy aende  
Geometrie ende Perspective eerst begost/(midts dat die selve (al zijne cleyne) niet soo ghe-  
noechlick en zijn om in te studeren als d'andere) datter luttel yemant lust soude toe ghehadt  
hebben. Die selve oorsake beminde Leser/heeft my dus langhe ghehouden/er ick dees twee  
Boecken oock hebbe willen translateren ende uytgeven/Ja was wel van sinne de selve t'ee-  
nemale te verlaten/en hadde die begeerte van sommigen gedaen/daer ic meer om doen sou-  
de/midts dat ick sie dat hem den meestendeel van onsen wercklieden/alleene metter hande-  
lingen laten genoeg/en luttel daer op achten/oft heur wercken met rechter Simme-  
trien gemaect zijn/dat welke nochtans seer sonfins is voor die verstandige te sien/in sula  
Een sonderlingen wercken/de welke aenghaende der handelingen/byna den Italiaenschen  
souden mogen voorgeset worden. Waeromme dat mijn wenschen wel zijn soude/gemerecke  
dat ick noch desen arbeyt ende cost aenveert hebbe te doen/tot vorderinge van onser natien/  
dat hem niemant die voor werckman soude willen gehonden zijn/en wilde laten verdrieten/  
desen arbeyt in handen te nemen/ende dien reglen achtervolgende/maecke dat hy ende zijn  
werck moghen te vollen gheprezen worden.

Dat eerste Capittel.

**D**e nootdijck dat die alder sekerste conste van Geometrien eenen ye-  
ghelijken Constenaer ende Werckman is/moghen betuyghen alle die  
ghene die eenen tytel noch sonder de selve ghestudeert ende ghebrocht  
hebben: die selve van naderhant tot eenigher kennissen vander booz-  
seyder const gecomen zijnde/en sullen niet alleenlick hem seluen verlaten/maer  
inder waerheydt moeten bekennen dat alle t'ghene dat welke van hemlieden te  
vozen gheordincert ende ghemaect is/niet besciens weert en was. Midts dat  
dan die leeringhe van Architecturen veel edele consten bevanghende is/soo sal  
ten eersten van noode zijn dat die Architect/ten alderminsten (mach hijs niet  
meer hebben so veel daer af weet/dat hy die beginselen van Geometrien verstaet/  
op dat hy in dat ghetal bande steenbederbers niet en sy/de welke den naem van  
eenen Architect voeren/ende en souden nauwelijck weten te antwoorden/wat  
een punct/een linie/een pleyn/oft een corpus ware/Ja noch veel min souden sy  
weten te segghen/Wat correspondentie oft harmonie ware:maer volgende deur  
haer goetduncken andere blinde voorganghers/die sonder redene ghebrocht heb-  
ben/soo maken zijt noch ergher: dat welke een oorsake is van vele onbesneden  
wercken/dienen in d'iversche plaetsen liet.

Waeromme dat die Geometrie den eersten graet is van allen goeden conste/  
vande welke dat ick den Architect soo veele te kennen geuen wille/dat hy niet  
goeden redenen syn werck sal moghen verantwoorden: Aengaende den specula-  
tien van Euclides/ende ander auctoren die van Geometrien geschreven hebben/  
die sal ick boozby gaen/nemende alleenlick sommighe bloemkens wt haren hof/  
om daer mede deur den cortsten wech die my moghelijk zijn sal te traacteren van  
d'iversche deursuydinghe van linien/met sommighen demonstratien/ende mey-  
ne oock die selve soo opentlick in schriftte ende in figuren te stellen/datse een yege-  
lick sal connen begrype ende verstaen: aduarterende den leser dat hy aende twee-  
de figuren niet en gae/booz dat hy d'eerste wel verstaet heeft/ende alijts so booz  
gaende/sal hy tot sijnder meyninghe moghen comen.



Van der Geometrien

Punct



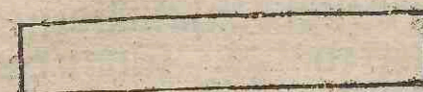
Linie.



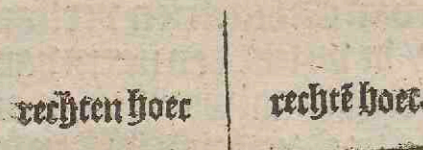
Parallelen.



Superficie.

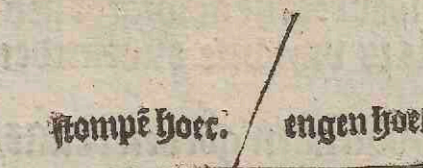


Perpendiculare Linie



rechten hoec

recht hoec.



rompé hoec.

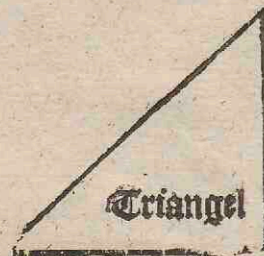
engen hoec.



Pira-  
midal.



Trian-  
gel.



Triangel

**D**en eersten so moetmen weten / dat punct een stipken ofte eenen streck is / dien men niet ghebeelen en can / want sy en heeft lengde noch breedde.

De linie is een rechte verbolgende ymaginatie inder lengde / beginnende aen eenen puncte / en sy eyndet ooc met eenen puncte / maer sy en heeft gheen breedde.

Als twee linnen eben witt van malcanderen staen / soe worden die selve na d'latijn parallelen en oock equedistanten ghenoeit.

Als nu die twee equedistanten op elck eynde met een linie gesloten waren / so soude een superficie heeten: ende desghelijcx alle spatien hoedantich dat die met eenige linnen gesloten oft ombanghen zijn / die heten alle superficies oft pleynen.

Soo wanneer dat op een dweerde rechte linie / een opstaende linie geset wort in zijn loot oft winckelhaeck / soo noemmen die selve een perpendiculaer linie / oft oock Catheta: ende die hoecke op beyden syden / hetmen rechte hoeccken ende wincklen.

Wanneer dat op een d'iversche rechte linie / een ander linie geset wort sonder loot / so veel dan als sy ter eender syden hellende is / so veel sal dien hoecck onder scherper / ende den anderen hoecck so veel stomper oft botter zijn / dan eenen rechten hoecck / ende den engen hoecck wort int Latijn Acutus / ende den wyghden hoecck Obtusus ghenaeit.

Eenen hoecck diemen Pyramidal / ende ooc Acutus in Latijn noemt / die is / als twee even lange rechte linnen / boven aen eenen puncte versamen / ghelijck dees figuree betoont.

Als dan een sulcken figuree / met noch een eben lange linie onder af ghesloten wort / soo noemmen dat eenen triangel / dats eenen d'yp hoec / ende heeft d'yp scherpe hoeccken / dats dat sy enger dan den winckelhaeck zijn.

Den triangel die gemaect wort van twee eben lange linnen / ende ghesloten met noch een langer linie dan d'ander twee zijn / alsulcken sal twee ghelijcke syden hebben.

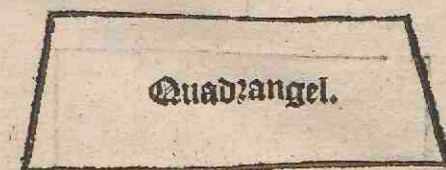
Dat eerste Boeck. Dat eerste Capittel.

Fol. iij.

Maer den triangel die van d'yp onghelijcke linnen ghemaect wort / die sal oock d'yp onghelijcke hoeccken hebben.



Triangel



Quadrangel.



Rombus.

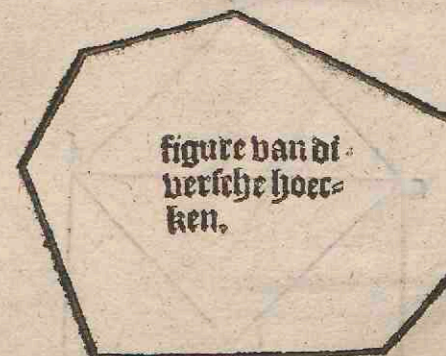


figure van di-  
versche hoec-  
cken.

Superficie van  
crome linnen

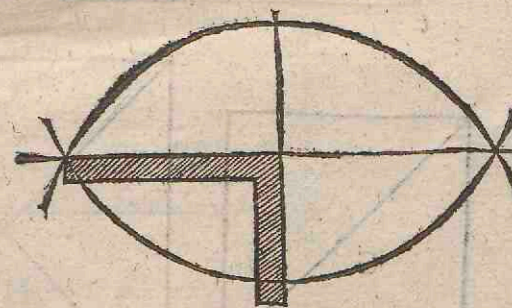
Als twee langhe ende twee tozte linnen winckelhaecx aen een ghevoerde zijn / soo heetet eenen quadrangel met ghelijcke syden oft hoeccken: maer als alle viere linnen van onghelijcke lynchden zijn / so ist eenen quadrangel van onghelijcke zijden ghelijck desen.

Bemide Leser, hoe wel dat alle vierhoecckige figuren moghen quadrangelen ghenoeit worden / nochtans / midts dat het rechte viercant quaeratus heet / soo sal ick / tot veranderinghe van dien / alle figuren die een tafel ghelijcken (dats langher dan breer) quadrangelen noemen.

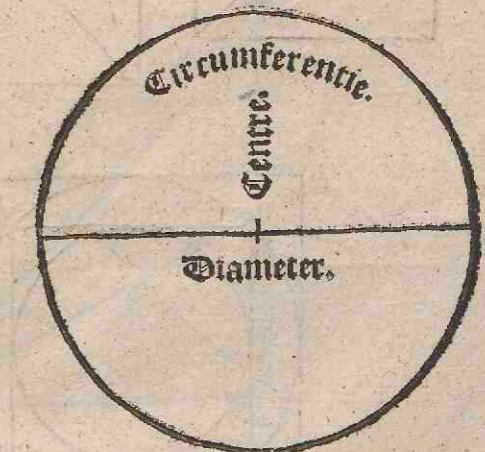
Wanneer vier eben langhe linnen winckelhaecx aen een / soo heetet quadrat / ende is een viercant: maer almen die twee hoeccken scherpe maect / int dat dan d'ander twee hoeccken soo veel botter oft stomper zijn moeten / soo wortet een rombus ghenaeit.

Hoe wel datmen alle dese boozgetoont figuren lichtelijck in een gerecht viercant verkeeren mach / soo mogen nochtans den Architect noch ander figuren met d'iverschen hoeccken voozcomen / van welck ghelijcken dat ick een leken die maniere ooc toonen sal / om alsulcken in een oppecht viercant te bringhen.

Almen met eenen passer eenen boge treckt / en van op dien boghe weder eenen anderen daer tegen treckt / dat sal een superficie van crommen linnen heeten met twee ghelijcke hoeccken / ende trectmen dan vanden eenen hoecck totten anderen een rechte linie / en desghelijcx vanden eenen puncte oft centre daer den passer gestaen heeft / totten anderen puncte oock een rechte linie / soo vintmen daer deure den rechten winckelhaeck.



Mer trectmen met eenen passer een gheheele ronde linie / dat sal eenen volmaecten circkel en ronde superficie zijn: en den puncte in den middelt heetmen den centre: de buytenste linie / heetmen circumferentie: Ende trectmen een rechte linie deure den centre / die wort diameter genaemt / om dat sy den circkel in twee eben groote deelen scheidt.



Circumferentie.

Centre

Diameter.



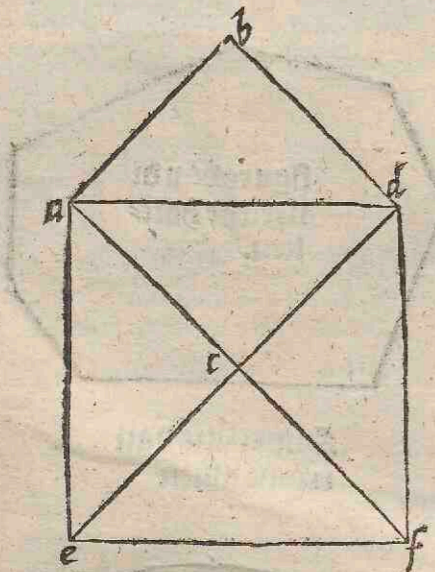
Halven cirkel.



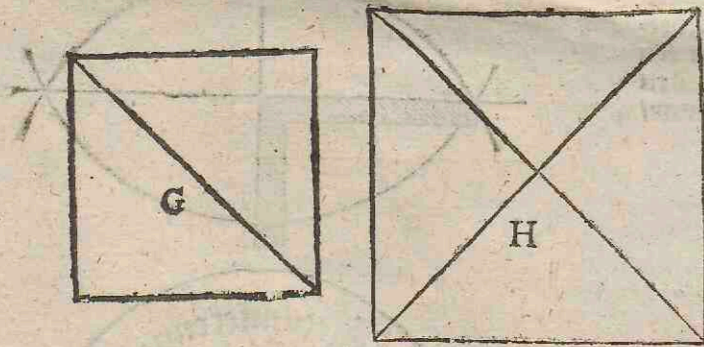
Als de halve circumferentie met den diameter deur den centre afgesneden is/ so heetmen eenen halven cirkel: ende rechtmen een looflinie op den centre/ zo maect die selue linie twee rechte quartier van eenen cirkel/ en deelt oock den Diameter in twee halve Diameters.



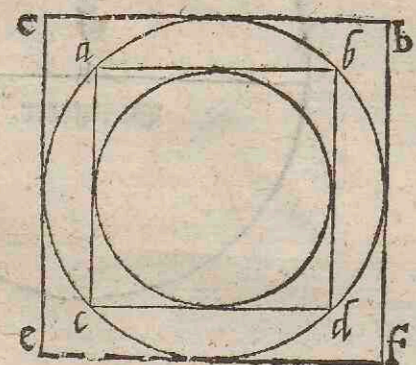
Wanneer datmen vier eben langhe linien winkelhaec aen een voecht/ die selue maken een perfect viercant datmen quadratus noemt: en rechtmen dan van den eenen hoek tot den anderen een rechte linie/ die heetmen Diagonus/ om datse tviereant overhoop in twee gelijke deelen scheidt.



Die Architect sommighe vanden nootdelijcken superficien ghesien heeft/ zo moet hy noch voorder vaten ende leeren die selue vergrootē ende minderen/ ende oock in ander sozmen verkeeren/ maer nochtans datse eben veel belts inhoudende zyn.

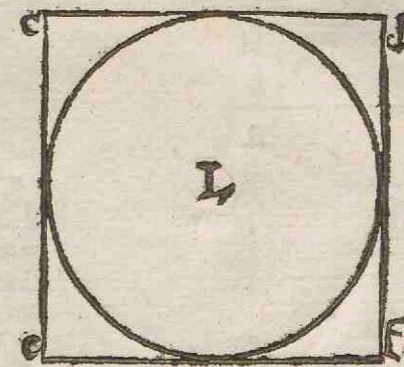
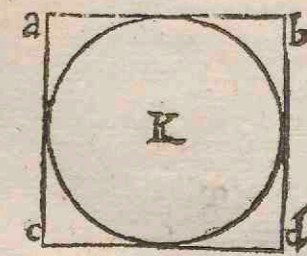


De ten eersten/ sst datme wt de lengde van den Diagonus voorszeyt/ (midts het roepoegen van noch drie even lange linien) een ander viercant maect/ dat selue viercant sal noch eens zo groot zyn als d'eerste/ en is te verstaen/ dat het viercant A.B.C.D. deur den Diagonus in twee triangels geseheydt wordt/ en dat grooter viercant A.D.F.E. houdt vier assulcken triangels/ mits dat die twee voorszeyde viercanten becommert in een hangen/ zo zynse hier/ (tot meerder verclaringe) noch eens elc verclheyde gestelt: en dat quadrat G. gelijc gesept is/ hout twee triangels/ en dat quadrat H. vier assulcke triangels/ also dat de proebe daer af clær ghe-noech is.

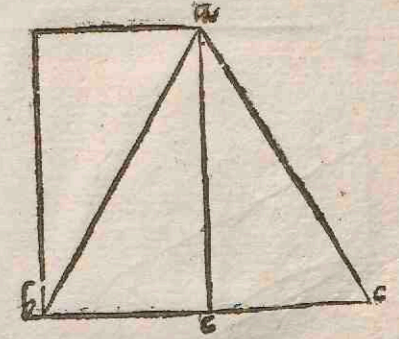
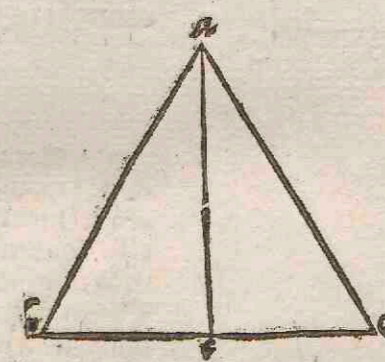


Rechtmen binnen een viercant eenen cirkel die de vier syden genaken/ en rechtmen huyten dat viercant noch eenen cirkel/ die de vier hoeken A.B.C.D. genaken/ zo sal den huytensten cirkel noch zo groot zyn dan den binnensten/ want maectmen huyten om den grootsten cirkel noch een viercant C.D.E.F. zo sullen die twee viercanten den anderen voorszeyde viercanten ghelijcsozmitich zyn/ die noodeloose proebe staet hier by geteckent K.L. tot meerder verclaringe.

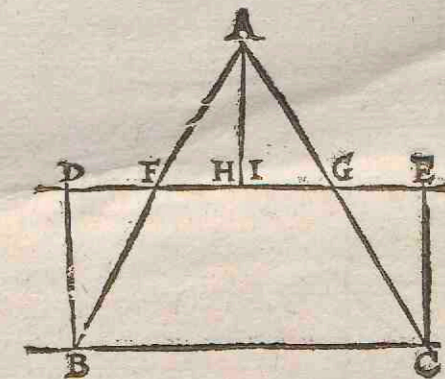
Item hier wt wordt die projecture/ dat den wylpzonck/ der Balen/ vande Ghulcaensche colonne genomen/ desgelijc oock de breedde vanden fondamenten onder haren muer van Vitruvio beclheyden.



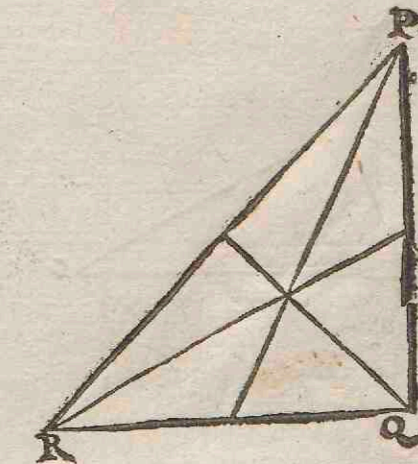
Die Architect moet noch bodyt vaten/ ende weten hoe datmen eenen trianghel in eenen quadrangel verandere/ en oock ten lesten in een recht quadrat brengen mach/ waertoe dat ick diverse wegen setten wil/ ende ten eersten. Neemt eenen trianghel van ghelijcken hoeken/ als a.b.c. en deelt die base (dat is den naem van alle benedenste linie) b.c. in twee gelijke deelen/ en set daer e. dan treckt vanden punct a. tot e. een linie/ die selue sal den trianghel in twee gelijke deelen scheidt. Neemptmen dan dat deel a.e.c. en settet tegen d'ander deel a.e.b. so heetmen eenen quadrangel a.d.b.e. van eenen trianghel gemaect.



Noch machmen desen trianghel in een ander maniere verwadels/ delende de linie A.B. en A.C. elc in rwe gelijke deelen/ als F. en G. Dan treectmen daer deur een linie D.E. so lanck als die base B.C./ daerna slypt die rwe equidistantē recht winclich/ so sal dien quadrangel B.C.D.E. so veel inhouden als den trianghel A.B.C. Ende die proebe daer af is/ dat die twee trianghels B.D.F. ende G.E.C. effen so veel inhouden als die twee ander triangels A.F.H. en A.I.G.

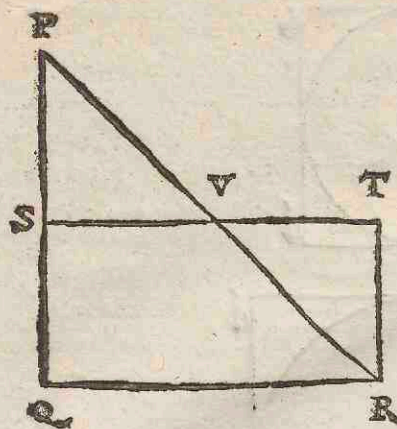


Eenen trianghel met eenen rechten hoec machmen driemacl in rwe gelijke stucken snyden/ delende elke syde in 2 portien/ gelijckamen inde figure P.Q.R. bevindē can/ deur die dyp linien die op elke syde twee evē groote triangels maken.

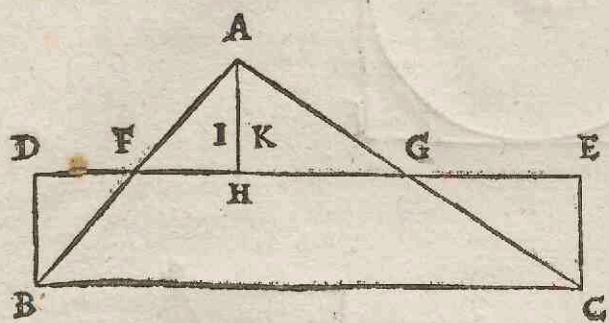




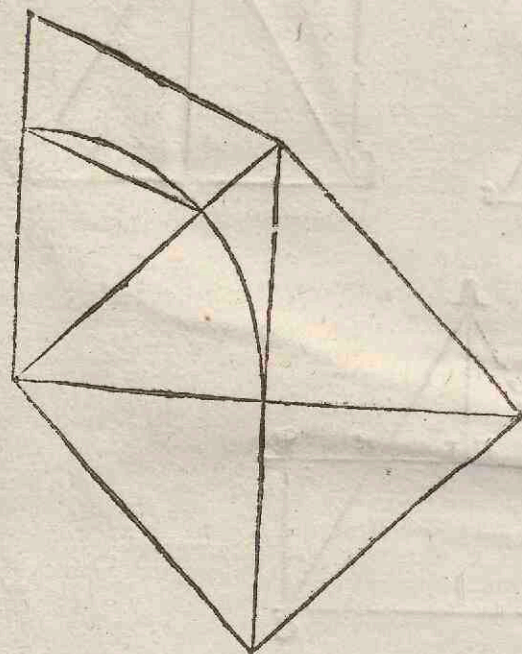
**D**en selven trianghel  $P, Q, R$ . machmen aldus in eenen quadzangel veranderen. Deelt die syde  $P, Q$ . en die syde  $P, R$ . elck in twee gelijke deelen/ daernaec creect een linie  $S, T$  soo lanck als  $Q, R$ . ende daer na  $T, R$ . recht wrechtlich gesloten zynde/ so hout dien quadzangel soo veel spacen als den voorszeyden trianghel/ ter causen dat den afghesnebenen trianghel  $P, S, T$ . van gelycker grootten is/ metten toegeleeten trianghel  $P, T, R$ .



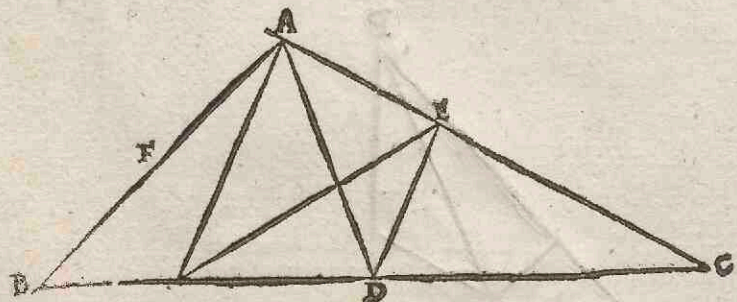
**A**ls is oock eenen trianghel van ongelijken syden/ so machmen dien nochtans in eenen quadzangele veranderen/ in manieren gelyck vozen byden rechte trianghel geleert is. Wat al en zijn die twee afghesnebenen trianghels/ ende die twee bygeboechde/ nter eben groot: zo zijn doch die trianghels  $A, F, I$ . en  $B, D, F$ . eben groot. Ende ten anderen den trianghel  $A, G, H$ . ende  $S, C, E$ . zijn oock elckanderen gelyck/ also dat die afghesnebenen/ ende die toegeboechde trianghels eben groot zijn. By dese voorszeyde veranderingen machmen ghemackelike meten/ hoe vele voeten/ ellen/ of roepen viercants/ dat een diercantiqhe superfite inhoudende is.



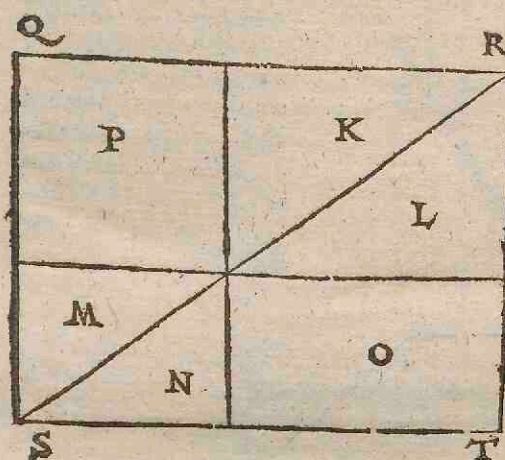
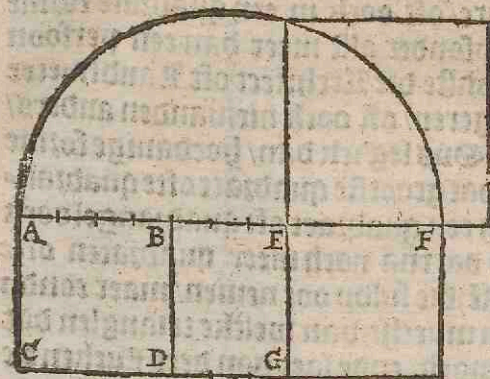
**M**er oft het gebiele dat den triangulare (dats diercantiqhe) superfite oft plepne/ moeste overdweers in twee gelijke deelen ghescheppen worden/ so souden moest uytene vanden syden diemen deursnyden wilt/ een recht viercant maken/ ghelyck vande syde  $A, B$ . ende trecken daer inne twee Diagonen van hoercke tot hoercke/ die sullen u inden middelt vanden viercante den centre  $C$ . toonen. Als dan set den passer met den eenen voet op den hoerck  $A$ . ende grijpt metten anderen voet den centre  $C$ . ende drypt oft circzelt deur dat diercant dat gy deelt wilt/ so vindy de twee puncte/ daer ghy u schepende linie deurtrecken sult. Die hier af probee begeert. neme elc stuk/ ende verandere dat in eenen quadzanghel/ ende daer na in een quadraet/ gelyck hier na ghetoont sal worden/ ende hy salt oprecht binden.



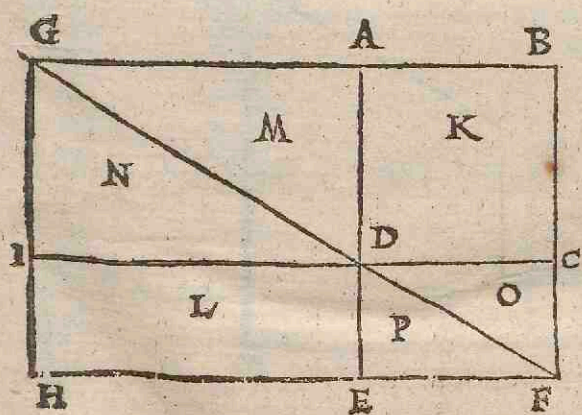
**A**nderen last mocht den Architect voorzomen/ midts dat hy sonderlinghe moet weten een erve te scheyden/ in manieren datter utemant by verzoet en worde. Nu ofter dan een diercantiqhe erve ware van ongelijken syden/ hebbende op eenen vanden syden eenen bozput/ maer niet inde middelt/ ende men moeste dien trianghel oft diercantiqhe erve in twee gelijke deelen scheyden/ in sulcker maniere/ dat elc op zijn erve mocht dien put gebryucken/ soo salmen aldus doen: Ick neme eenen trianghel  $A, B, C$ . ende den put is getekent met  $G$ . Nu drypt de linie  $B, C$ . met een doncker linie in twee gelijke deelen als  $D$ . Ende treckende van een linie van  $D$  tot  $A$ ./ so is den trianghel in twee gelijke deelen ghescheppen/ maer heyde en moghet/ sy noch aenden put niet comen. Nu treckt dan noch een doncker linie vanden bozput  $G$  tot  $A$ . Ende vten punct  $D$ . suldy ee equidistantie tegen  $G$ . setten/ getekent met  $E$ . Ende treckende dan vanden put  $G$ . die swarte linie tot den punct  $E$ . die selue sal u dat stuk erben in twee eben beele inhoudende deelen scheyden/ ende elck sal de bozput eynen van zynder eruen hebben/ want dat deel  $A, B, G$ . inhout eften so veel voeten oft roeden als dat deel getreckent  $G, E, C$ .



**I**ck hebbe hier vozen getoont hoe datmen ee viercante superfite noch eens so groot maken soude/ nu mochtet ghevallen datmen maer ander half mael/ oft oock meer ofte min soude willen vergroeten/ soo is dan den Architect dit oock van noodde daer hy te weten: Om dit te toonen/ so neem ick vooz my ee rechte viercant  $A, B, C, D$ . ende dat wil ic noch drie quaert groter hebben/ die selve drie quaert set ick dan daer belyde aen/ also dat sy met den quadzate tamen eenen quadzangel  $A, E, C, G$ . maecten: om dan dien quadzangel in een recht quadraet te brenge/ so verlengt die linie  $A, E$ . noch van eenen quadzate/ ofte vande syde des quadzanghels  $E, G$ . ende set daer  $F$ . nu maecht op de linie  $A, E$ . eenen halben circkel/ ende treckt die linie van  $G, E$ . opwaerts tot teghen den halben circkel/ die selve opstaende linie sal u teghen den circkel die een syde vanden begeerden quadzate toonen: dat welke quadraet dan geformeert zijnde/ sal eben so veel inhouden als den ghemackten quadzangel/ ende aldus machmen alle quadzangulare (dat is/ langwerpige viercanten) in een eben veel houdende quadraet veranderen.



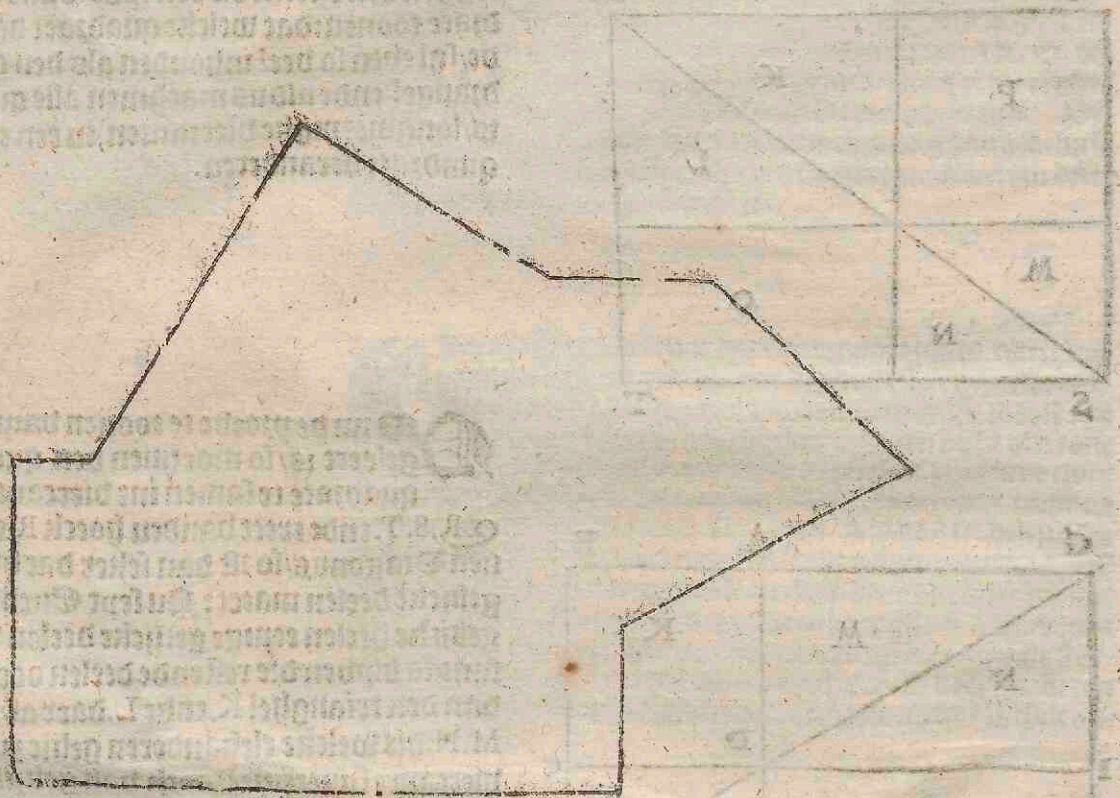
**D**u nu de probee te toonen vant ghene dat vooren geleert is/ so moemen den quadzangel met zynen quadzate te samen int viercante belypten/ gelyc  $Q, R, S, T$ . ende trect vanden hoerck  $R$ . tot den hoerck  $S$ . eenen Diagonus/ so ist dan seker dat dien Diagonus twee gelijke deelen maect: Nu seyt Euclides dat/ almen va gelijke deelen eenige gelijke deelen wechneemt oft afsnijt/ so slypen die restende deelen oock gelyck: trectmen dan den trianghel  $K$ . ende  $L$ . daer af/ ende den trianghel  $M, N$ . die welke elckanderen gelyc zijn / so is die rechte viercante superfite  $P$  oock van gelycken inhouden/ met der langer superfiten  $O$ .



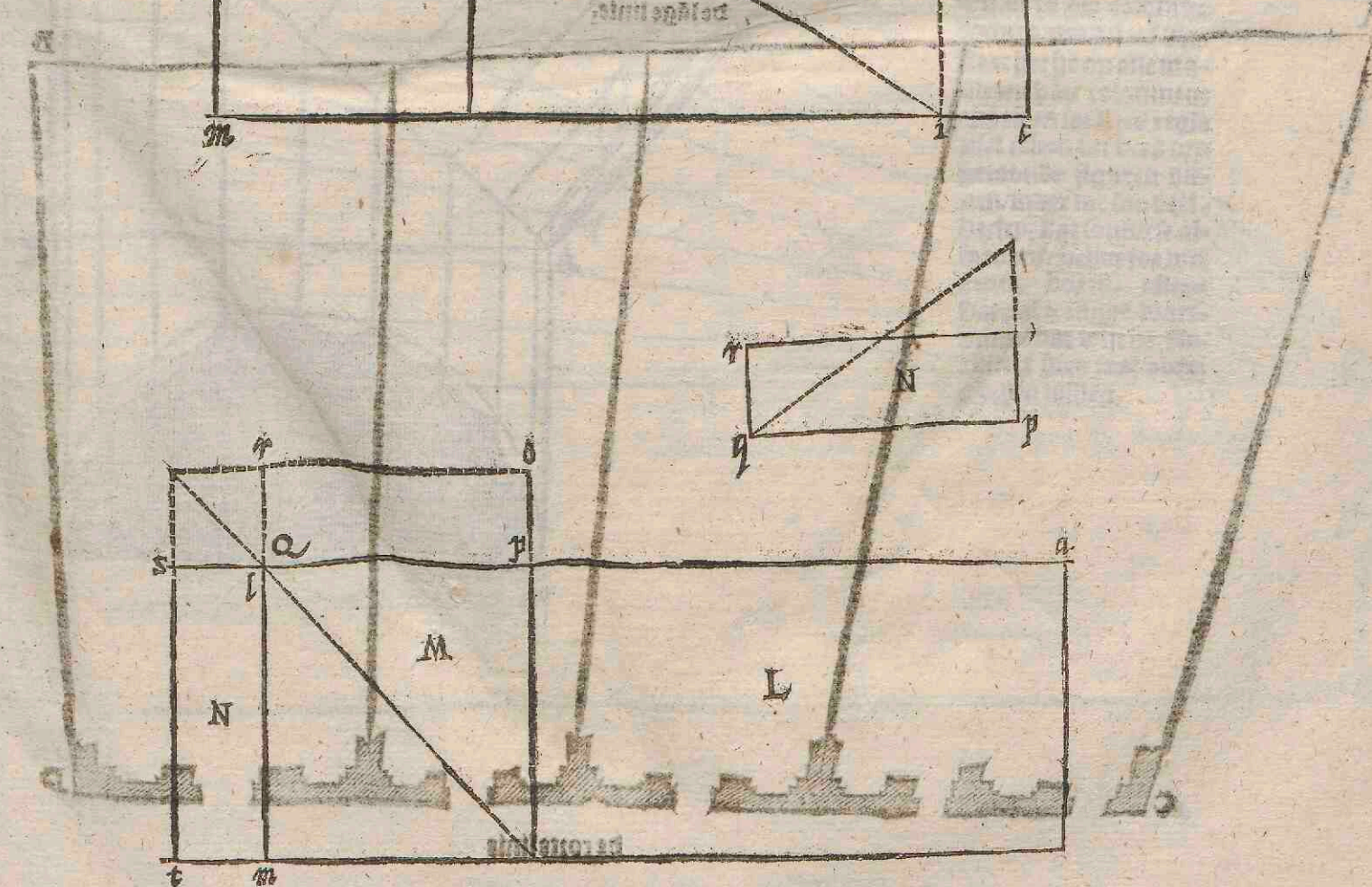
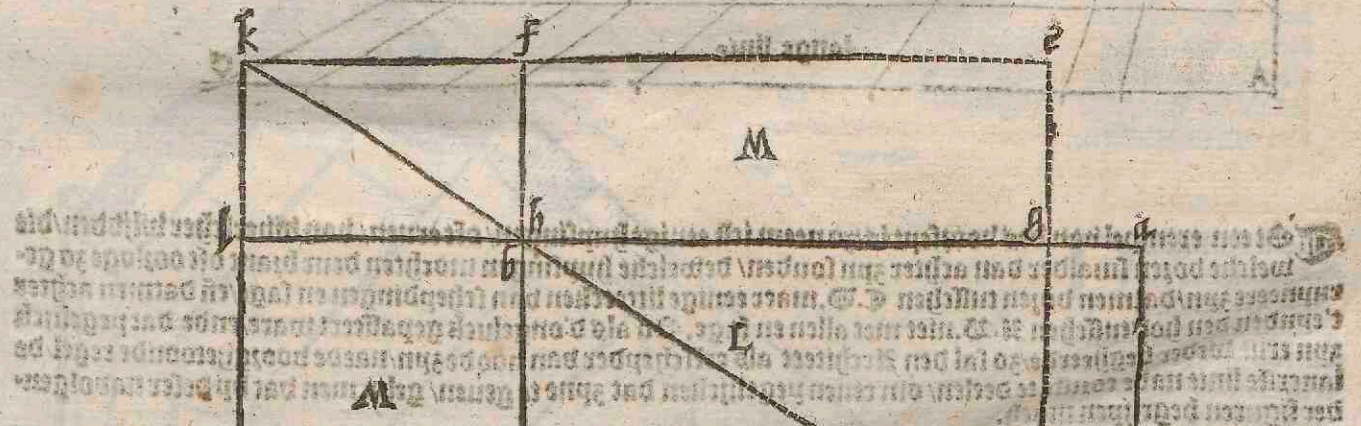
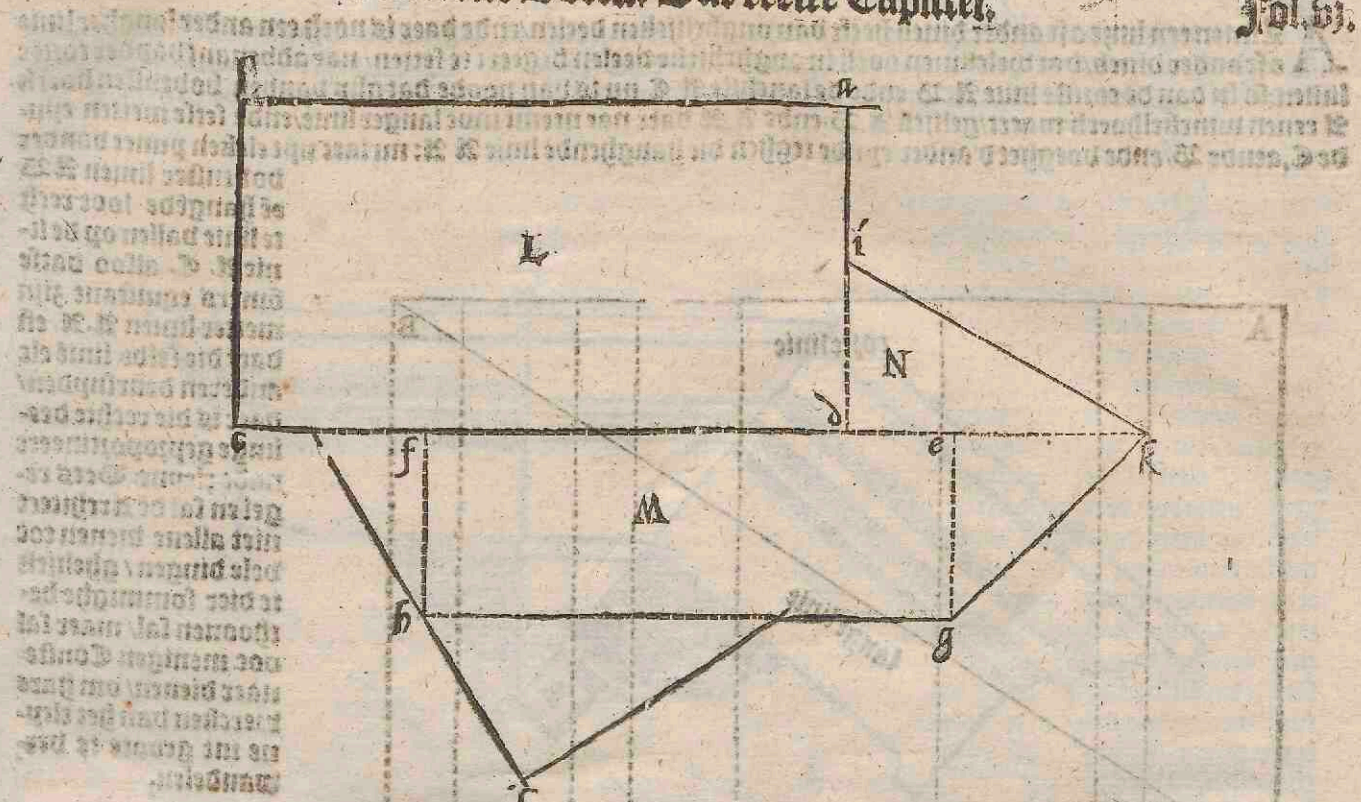
**E**deromme moechdy een quadraet lichtelijck in eenen quadzangel veranderen/ soo lanck oft smal als ghy dien behooven sult/ doede aldus: Neemt u quadraet  $A, B, C, D$ . ende verlengte u linie  $A, B$ . ende de linie  $B, C$ . dat gedaen zijnde/ so set die lenghde vanden quadzangel die ghy begeert op de linie  $A, G$ . ende trect dan vten punct  $G$ . voozby den hoer des quadzats  $D$ . tot tegende linie  $C, F$ . daer vindy die eerste linie vanden quadzangel. Also moechdy ter contrarien/ deur die smalle syde vanden quadzangel die langste oock binden/ ghelyckmen deur die voorszeyde figure sock probeeren mach/ want almen die triangulen  $M, N$ . ende  $O, P$ . die elckanderen ghelyck zijn wechneemt/ so slypen die twee deelen  $K, L$ . oock elckanderen gelyck.



**D**En Architect mochte by geballe een forme van diverse onghelijcke syden booz de hande comen/ ende dat hysse soude moeten in een quadzangulare/ oft oock in een quadzate forme veranderen/ om dat rechte inhouden te weten/ ende bysonder alst meer dan een persoon toebehoorde/ het ware lant ofte ander dinghen: want al en conde die Architect oft Landmeter geen Arithmetica/ oft ciferen/ zo en sal hem dees regel niet faelgeren/ oft oock niemanden anders/ die soude wille het bedroch van een cleermaker onder soecken. Dus leg ick dan/ hoedanige forme dat het wesen mach/ ick neme dese hier beneden/ so soect daer dat grootste quadzaet ofte quadzangel wt te meten dat u moghelijck is/ daerna so soect daer noch een quadzaet oft quadzangel oock so groot als ghy muercht wt de reste te maken/ ende muercht daerna noch meer quadzaten ofte quadzangule daer wt creecken (ick meene alle met rechte hoecke) die suldy oof nemen/ maer condy gheen meer vinden/ so maect triangulen oock so groot als ghy muercht/ van welke triangulen dat bozen oock geteert is/ hoe men se in quadzanglen veranderen mach/ ende laet dan dees stucken elc bysonder met caracteren geteekent worden/ gelijcken inde navolgende figure sien mach.

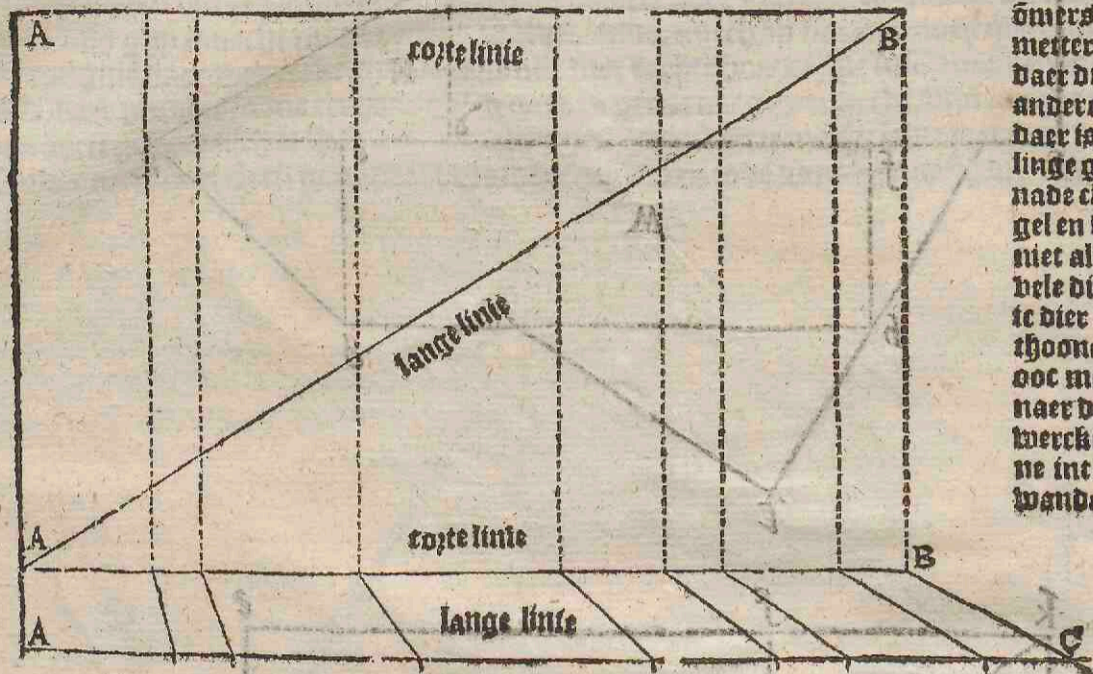


**L**et by exempel u veelhoekige figure/ ten eersten met den grooten quadzangel a. b. c. d. wt geteekent zyn ende daer na met noch eenen inderen quadzangel/ als e. f. g. h. de reste zyn alle triangulen. Nu set den grootsten quadzangel L. op een plaetse bysonder: en daer na den anderen geteekent met M. dien set daer bouen oppe/ in manieren dat die twee hoecken en syden gelijck staen: dat gedaen zynde/ verlengt dan die linie e. f. en oock die linie e. g. en daer se onder den grooten quadzangel L. raect/ daer set een i/ van aen dees i. dan een diagonale linie getoogen zynde/ deur de hoecken b. h. die selue sal u aenden punct k. deur dat sluyt vā b. l. m. d. eenen anderen quadzangel wylsen/ van gelijcken inhouden dat den quadzangel M. is/ also dat den ghehelen quadzangel a. e. l. m. die twee voorseyde quadzangels inhout. Mengaende den triangule/ als die selue nade voorgesegve leeringe in quadzangule verandert heeft/ gelijcke byde triangul N. set/ so machme die quadzangelen ooc inde grootē voegen / gelijc (tot munder becommeringe) de ver grooten quadzangel a. l. m. c. noch eens bysonder gesiet worde/ met den cleynen quadzangel o. p. q. r. daer op geset/ ende wort deur de diagonal linie achter den groten gehoecht/ te weten l. m. t. s. byde geteekent met N. Also dat den quadzangel a. c. s. t. drie quadzangels inhoudt/ te weten L. M. N. ende soo veele alster daer meer is/ muercht by deser manieren al in eenen quadzangel byngghen/ het en ware datter eenige cromme linien inne quamē/ die sal nochtans die ingenieuze Architect bycans mogen quadzen: desen quadzangel machmen indien dat mens behoef oock in een perfect viertant setten/ gelijck bozen geleert is.



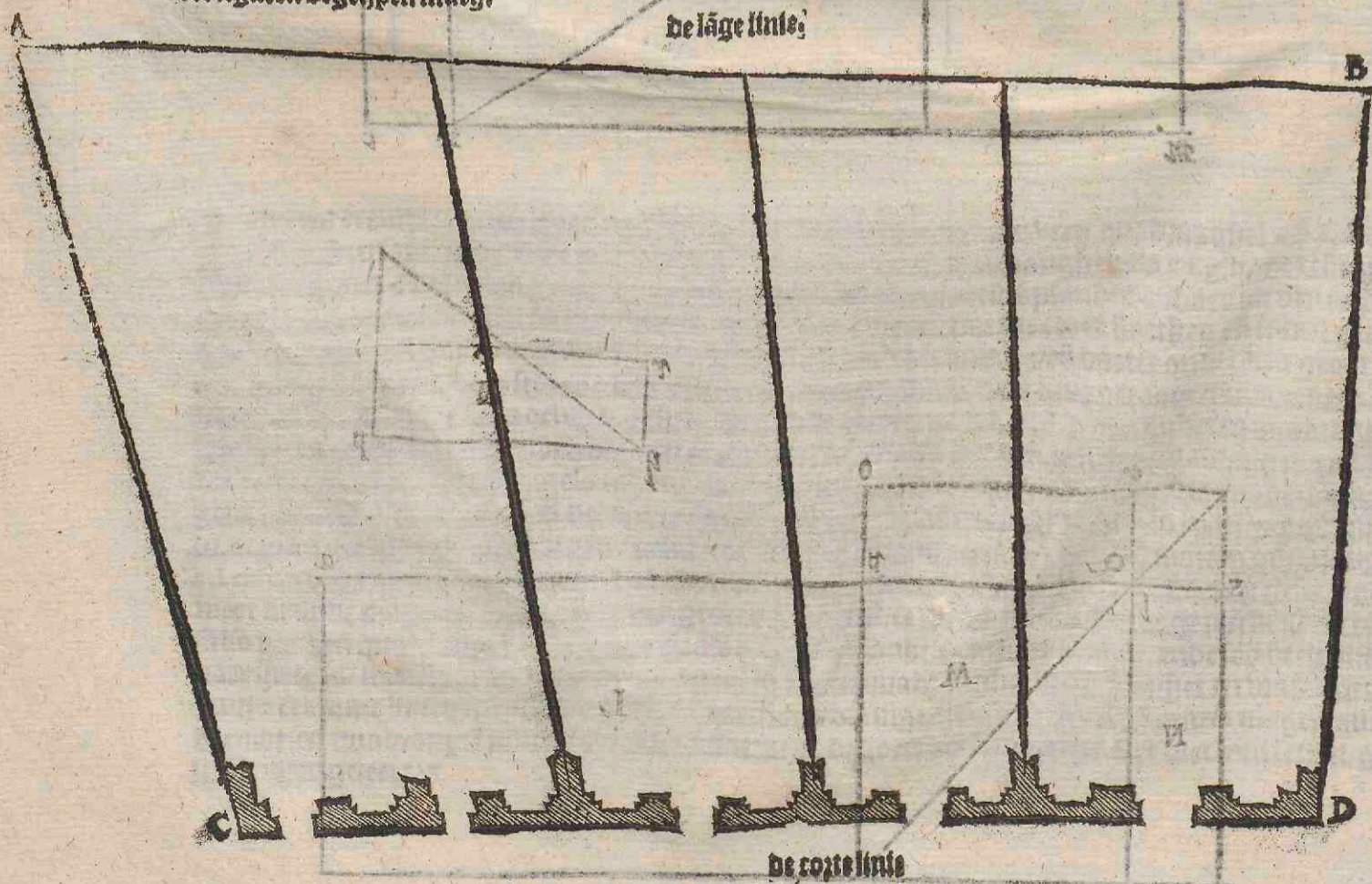


**A**lmen een lijne oft ander dinc heeft van onghelijcken deelen/ende daer is noch een ander langher lijne oft ander dinc/dat welckmen oock in onghelijcke deelen begert te setten/nae advenant vander coxte lijnen:so sp dan de coxte lijne A. B. ende de langhe A. C. nu is van noode dat ghy vanden bodensten hoek A eenen wtinkelhaeck maect/gelijck A. B. ende A. C. daer nae neemt uwe langer lijne/ende sette metten eynde C. aende B. ende voeghet d'ander eynde teghen die hanghende lijne A. A: nu laet upt elcken punct vander

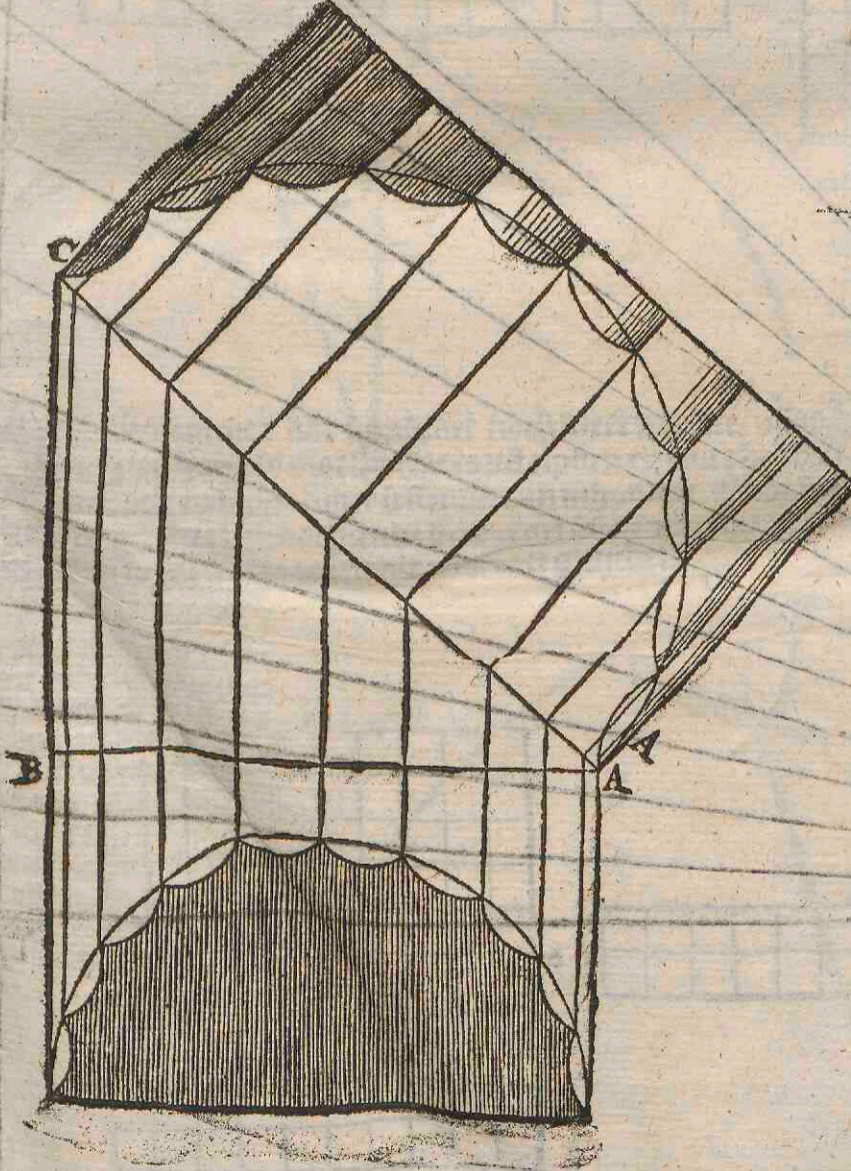
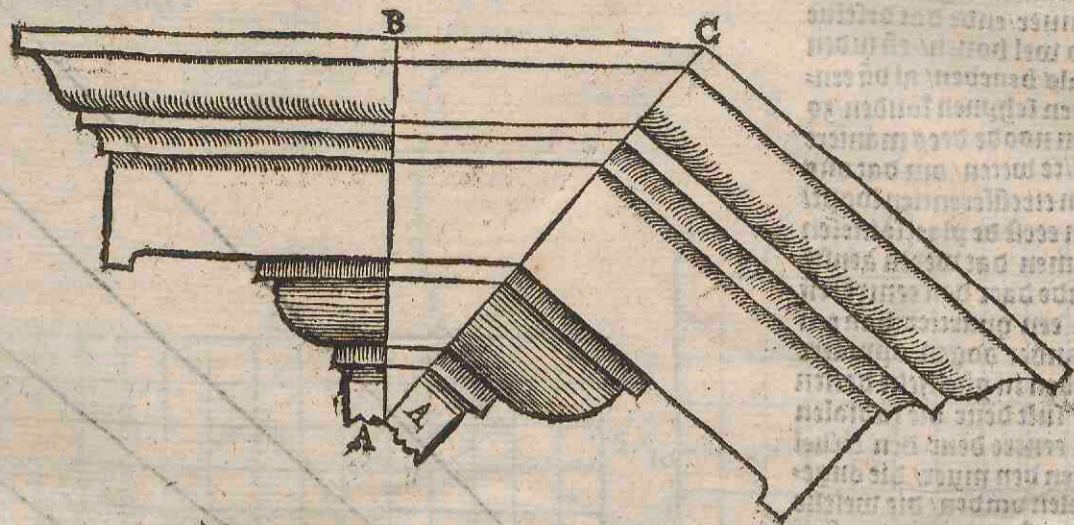


bodenster lijnen A. B. of hangende loot rech te lijne ballen op de lijne A. C. alsoo dacte omers equitant zijn metter lijnen A. A. en daer die selbe lijne elc anderen deursnyden/daer is die rechte deslinge geproportioneerde clepne. Dees regel en sal de Architect niet allene dienen tot vele dingen / ghelijck te dier sommighe behoonen sal/maer sal ooc menigen Constaer dienen/om hare wercken van het clepne int groote te verwandelen.

**E**en exempel van des boospejt is zo noem ick eenige huplingen/oft eruen/ van vberster wtsbden/die welke bozen smalder dan achter zyn souden/ detwelcke huplingen mochten deur hant of ooploge zo gekuyneert zyn/datmen bozen tusschen C. D. maer eenige littecken van scheidningen en sage/en datmen achter t'eynden den hof tusschen A. B. niet met allen en sage. Nu als d'ongeluck gepasseert ware/ende dat pegelijck zyn erue weder begheert/zo sal den Architect als erfcheperder van noode zyn naede boogghetoonde regel/de lanerste lijne naede coxte te deelen/om eenen pegelijcken dat zyne te geuen/gelijcken dat by deser nabolgender figuren begripen mach.



**D**ie Architect mochte een welgeproportioneerde cornice hebben/ende soude die selbe tollen vergroot/behoudende die selbe proportie/soo sal hy dat deur die booggeleerde maniere/commen te wege bringen/gelijck in dese nabolgende figuren getoont wort/deur de coxte lijne A. B. ende die verlingde lijne A. C.

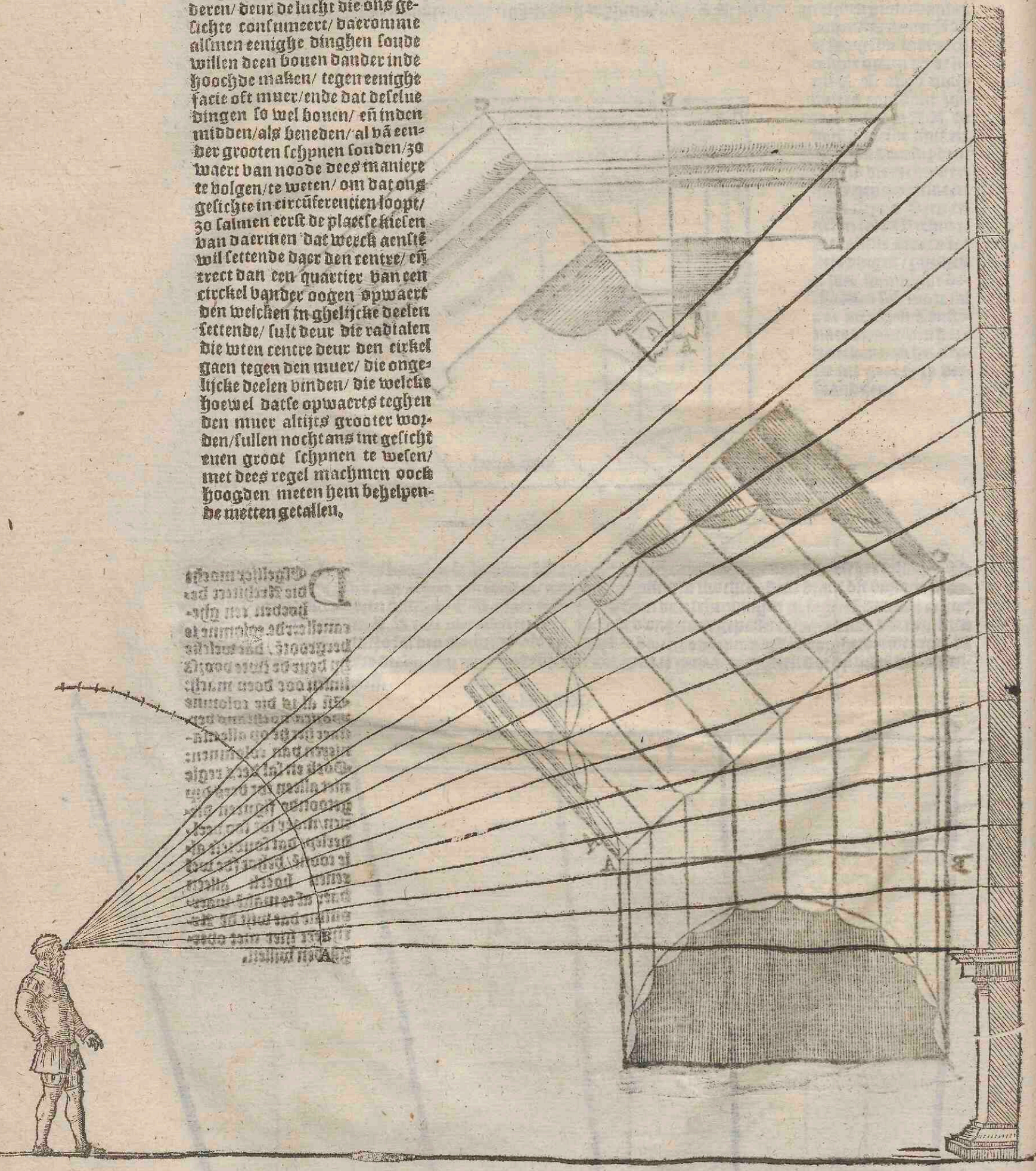


**D**egelijck mochte die Architect behoeven een gheranelleerde colomme te vergroot/dat welke hy deur de twee booghs lijnen ooc doen mach: En al is die colomme Dorica/nochtans verstaet het h' op alle manieren van colommen: Oock en sal dees regel niet alleen tot dees d'yn getoonde figuren dienen/maer tot soo veelderley/dat soudicse alle toone/behoeft te wezen eenen boeck alleen daer af te make/waeromme dat wijt de Architect hier met overgeheben willen.

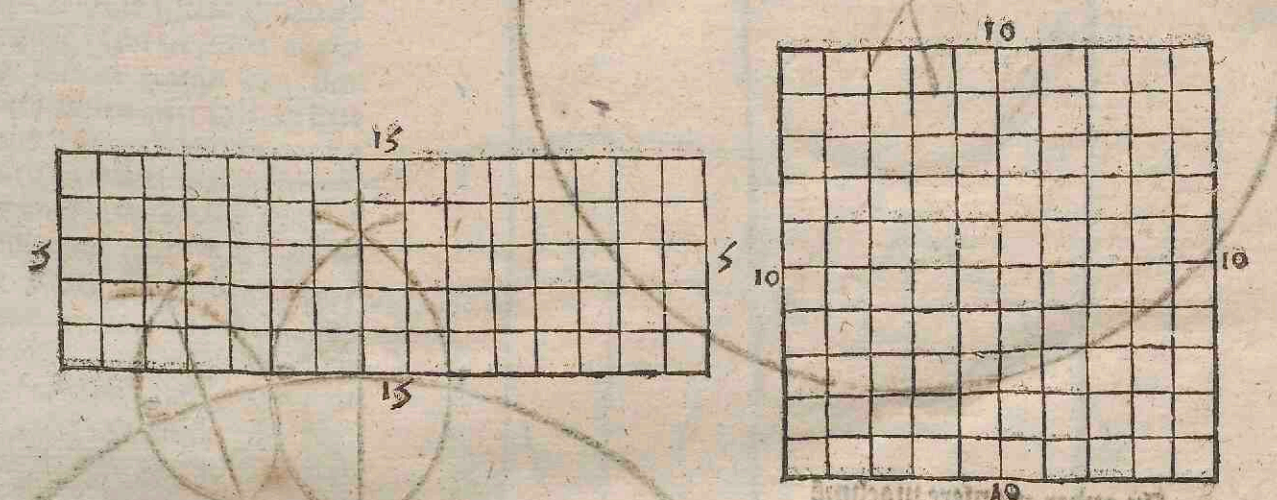


**H**oe eenich materlael  
 dinct hoorder van on-  
 sen ghelechte gaet hoe  
 dat her meer schijnt te vermin-  
 deren/ deur de lichte die ons ge-  
 lichte consumeert/ daeromme  
 allimen eenighe dinghen soude  
 willen deen bouen dander inde  
 hooghde maken/ tegen eenighe  
 facte ofe muer/ ende dat deselue  
 dinghen so wel bouen/ en inden  
 midden/ als beneden/ al hā een-  
 der grooten schynen souden/ zo  
 waert van noode dees maniere  
 te volgen/ te weten/ om dat ong-  
 gelichte in circulerentien loopt/  
 zo salmen eerst de plaetse kielen  
 van daerinnen dat werck aenste  
 wil settende daer den centre/ en  
 trect van een quartier van een  
 circikel vander oogen opwaert  
 den welcken in ghelijche deelen  
 settende/ sulc deur die radiaten  
 die wten centre deur den circikel  
 gaen tegen den muer/ die ongel-  
 iche deelen vanden/ die welke  
 hoewel datte opwaerts teghen  
 den muer altyes grooter wor-  
 den/ sullen nochtans int gelicht  
 enen groot schynen te welen/  
 met dees regel machmen oock  
 hoogden meten hem behelpen-  
 de metten getallen.

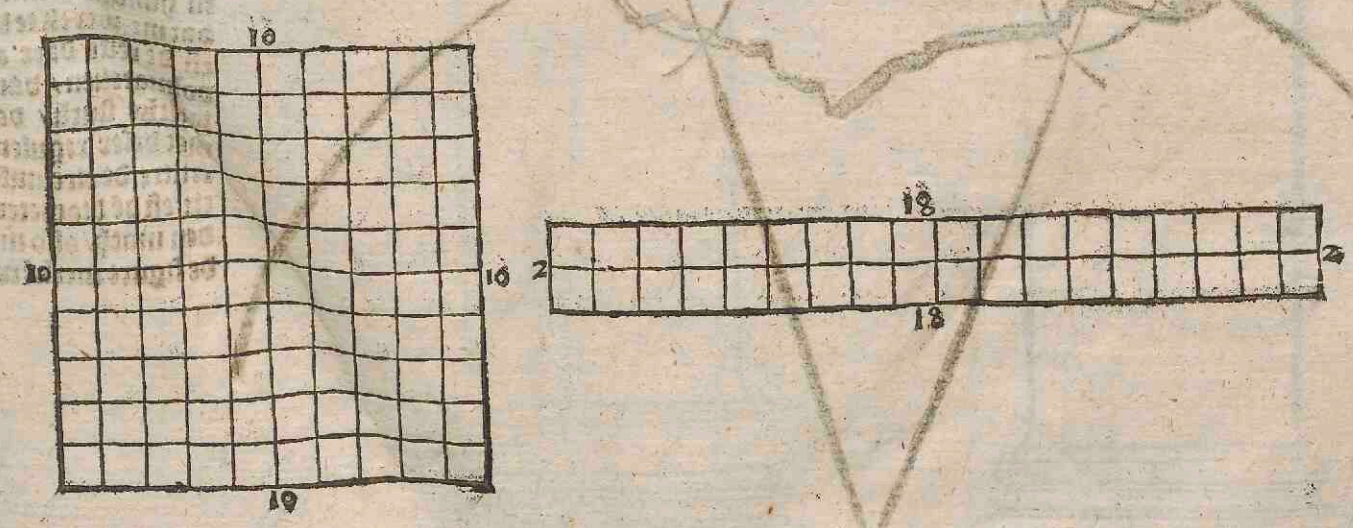
**D**ie lichte die  
 vanden muer  
 gaen tegen  
 den muer  
 die ongeliche  
 deelen vanden  
 die welke  
 hoewel datte  
 opwaerts teghen  
 den muer altyes  
 grooter worden  
 sullen nochtans  
 int gelicht enen  
 groot schynen  
 te welen met  
 dees regel mach-  
 men oock hoog-  
 den meten hem  
 behelpende met-  
 ten getallen.



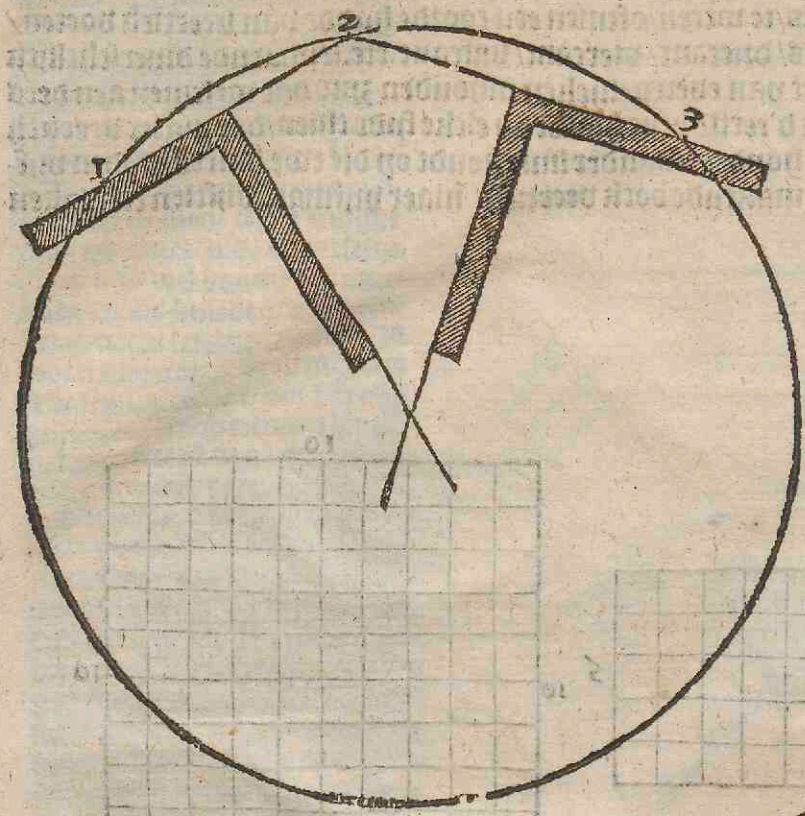
**V**ele zyn der die meynen dat een voor-  
 ghegeven līne/ in wat manieren datmen se  
 is/ eben veel belts begrīpt/ dat is/ te weten/ ofmen een coorde hadde van veertich voeten/  
 en dāmen die selue cont/ epwījs/ dīecant/ viercant/ vijscant/ etc. leyde ende dīver-  
 selijck wrecte/ so en souden die superficies niet van eben gelijcken inhouden zyn/ dat welmen aen dees  
 viercante figuren mercken mach/ want d' eerste līne houdt op elcke syde thien/ dat maect veertich  
 ende dat belt hout tienmael tien/ maect hondert/ dānder līne houdt op die twe lanctste syden vij-  
 tien/ ende op de twee cortste syden vij/ makende oock veertich/ maer vijftien vijftien en maken  
 maer vijsentseventich.



**I**den dāmen dat quadraet noch meer wrecte/ alsoo dāmen den twee lanctste syden elck  
 achtien gaus/ so moesten die cortste syden elc twee hebben om veertich te zyn op de līne/ maer  
 dat belt en soude maer sellendertich inhouden. Ende hier lietmen wat een perfecte forme/ te-  
 gees onperfecte vermāch/ ende dees regel sal den Architect dienen/ om niet haest bedrogen te wor-  
 den/ van deene forme tegen die andere te gelijcken.

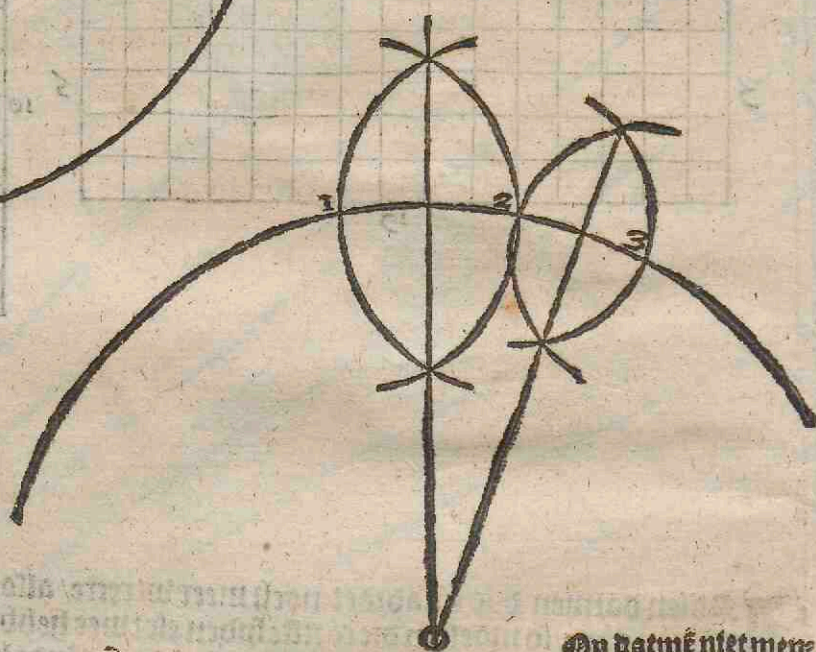




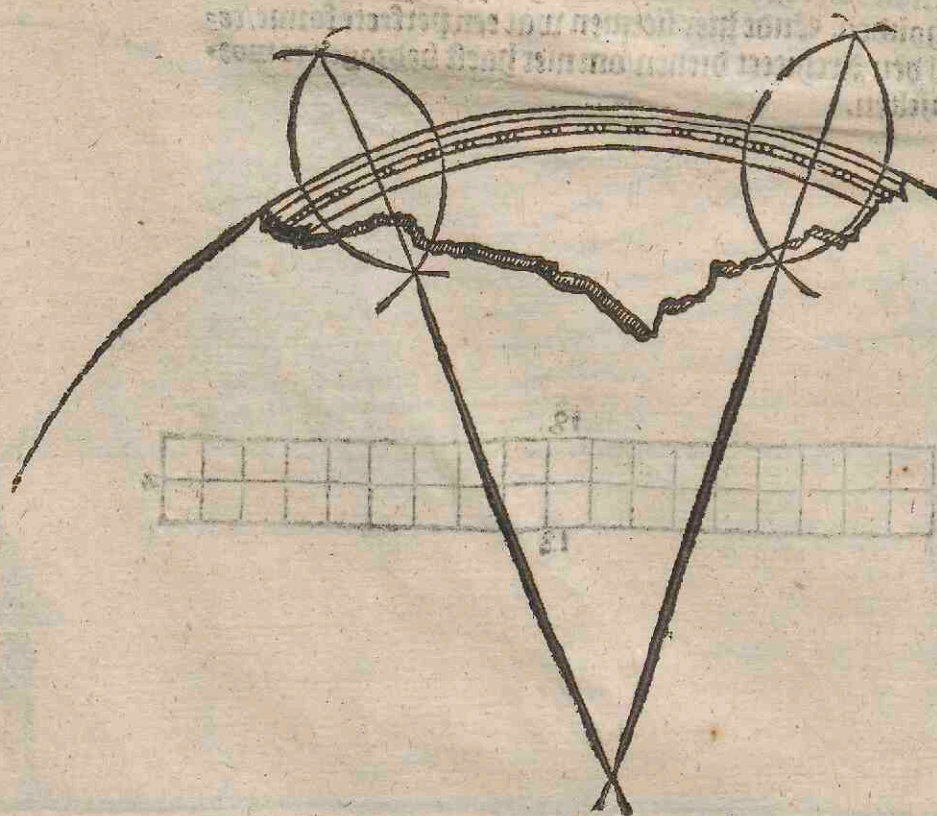


Emant sal byle puncten stercken/ be-  
houdelijc datte niet op een rechte li-  
nie en staen/ en begerende datmen (el  
circumferentie makende) den passier deur  
alle drie die puncten leyde. Om dit te doen/  
so salmen vanden punct 1. tot den punct 2.  
een linie trecken/ ende vanden punct 2. tot  
3. noch eene/ die twee linien dan salmen elc  
in twee deelen/ en den winkelhaeck ter  
helft setten/ de gelijcken inde figure siet/ de  
selue sullen u deur dat ouerencruppen de  
centre wysen/ om den passier metten eenen  
voet te setten/ en met den anderen deur alle  
drie die puncten te circuleren.

In ander maniere machmē  
den centre vanden bye puncten  
binden makende metten passier  
vanden eenen punct tot den an-  
deren/ een tweehoekige super-  
ficie/ deur welke hoeken/ twee  
rechte linien getrocken/ lanc ge-  
noech nederw. erts/ die sullen u  
daerle ouer eer. cruppen den cen-  
tre vanden bye puncten toonen.



Op datmē niet mep-  
nen en soude dat die  
maer pdelheyt en wa-  
ze/ en nergheus toe en  
ziende/ so mach noch  
lang den Architect ee-  
auch kuc van een rone  
in handen comen/ one  
dat int werck te voege  
en de reste daer aen te  
bolmaecken/ van dat  
welcke stuck/ dat hy  
met deser regulen den  
centre de circumferen-  
te/ en de diameter bin-  
den mach/ also men in  
de figure merck mach.



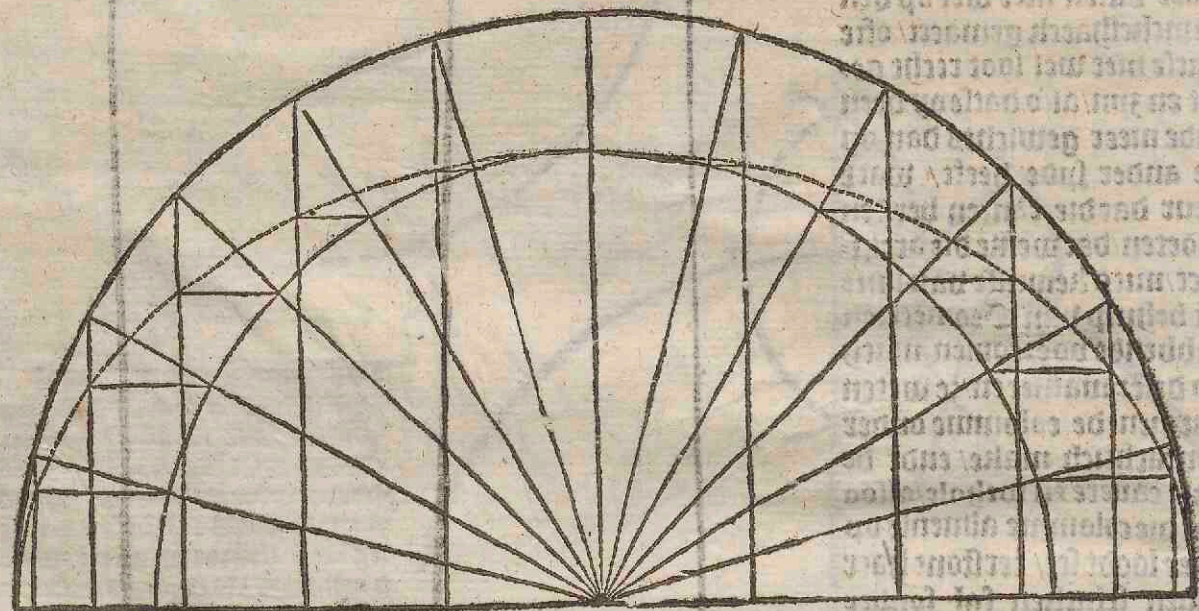
Men vinde inde Anti-  
quitate/ ende daer toe  
inde Godetne/ vele  
Colonnen/ dewelcke onder  
int verlamē mettē basemēt  
gequetst zyn en ghebroken/  
dat welke compt deur dat  
haer basen niet wel op den  
winkelhaeck gemact/ ofte  
datte niet wel loot rechte ge-  
set en zyn/ also datte op deet  
spde meer getwichtes dan op  
de ander spde heeft/ ward  
deur dat die canten berken  
moeten/ dat welke die archi-  
tecc/ mitz kennisse van linie  
en behulp van Geometrien  
hebbende voozomen mach  
by deser maniere/ te weten  
datmen de colomme onder  
contachlich make/ ende de  
bafē caetere en wrehole/ alsoo  
dat die colomme almentē op  
haer loodt set/ terstont haer  
seluen schycken sal sonder  
quetten.

Om dese rondicheyt te  
binden/ salmen den eenen  
punct hāde passier opt hoog-  
ste vander colommen setten  
te weten/ onder die A/ ende  
den anderen voet van den  
passier op den punct B. dien  
seluen dan omzicpende tot  
C. dat sal die rondicheydt  
zyn/ makende oock die ca-  
ueringe vander basen op de  
selue mate/ desgheluer mach  
men metten capitel ooc doe/  
ghelickamen inde colomme  
daer by siet.

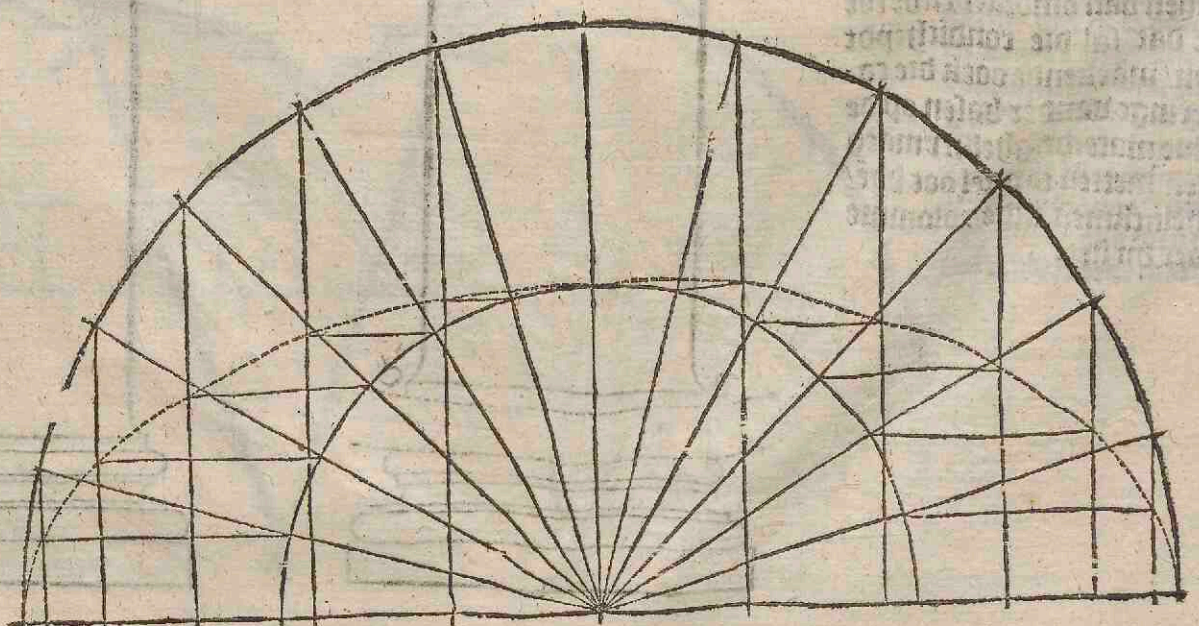




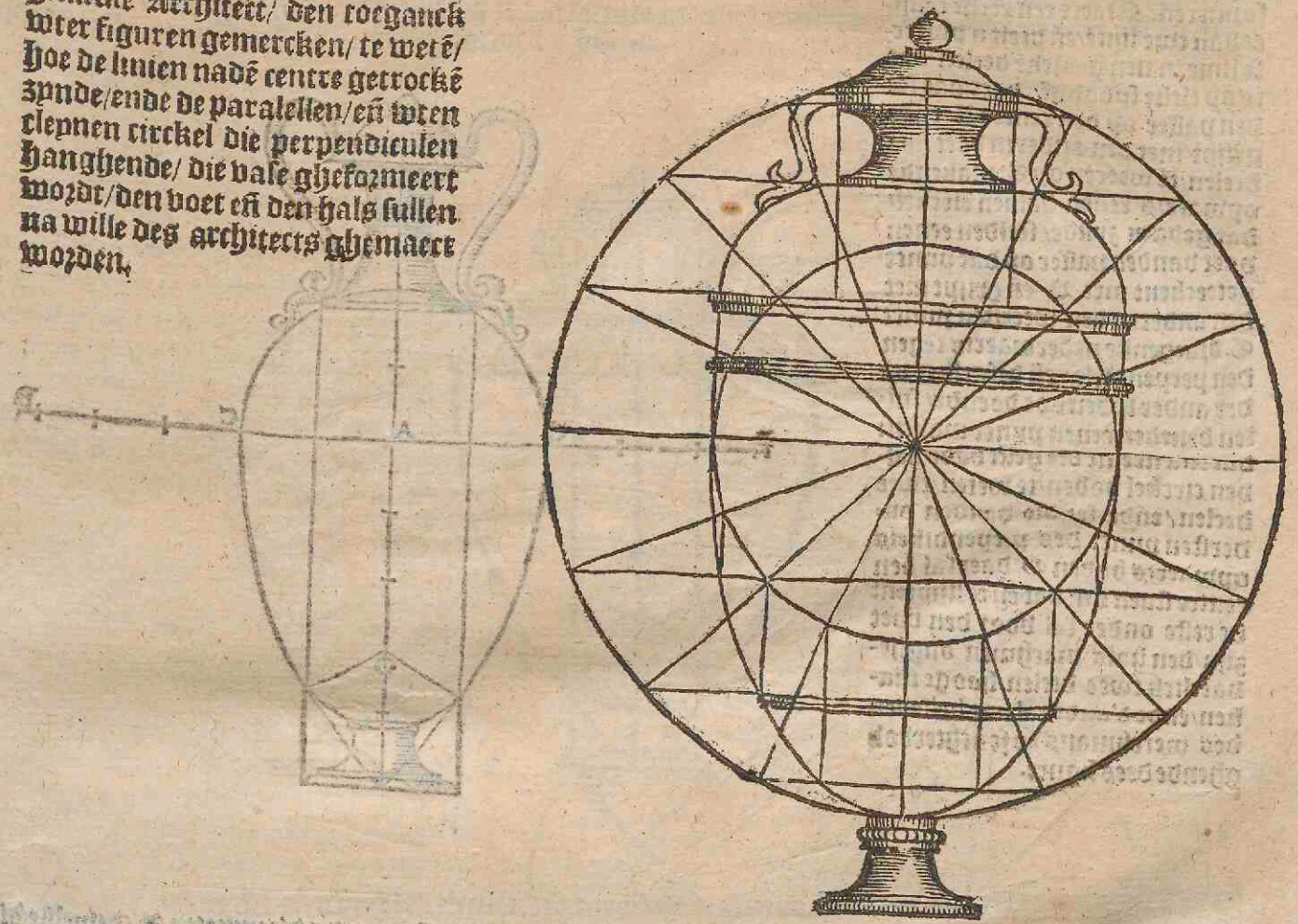
**I**n die Architect een brug/hoge/ oft ander ront welckel maken dat het wijder sy dan van eenen halven circkel/ hoewel dat die meesters die practijcke vander coorden hebben waer deur dat sy alsulcken welckel maken die der oogen conceneren/ noch anders wilt die Archi- teer die rechte theozijcke ende reden volgen/ so mach hy desen wech houden gelyck hier gheroont wordt. Als hy dan die wijdde ende die hoochde heeft/ so sal hy wten middelt eenen halven circkel maken/ daerna sal hy op den selven centre/ noch eenen minderen circkel maecten/ ende dien niet grooter/ dan hy den hoge hooch maken en wilt/ daerna salmen den grootsten circkel in gheleijcke deelen setten/ dewelcke alle met linien getrocken naden centre/ so salmen oock andere perpendicularen daer wt op haer loot hangen/ ende daer die linien die totten centre gaen/ den minsten circkel deur snyden/ van daer salmen die dweerse linien tegen die perpendicularen trecken/ ende daerle versamen daer sal den gesochten hoge ouergetoghen worden/ gheleijck metten Riphens ofte punkens hier onder getoont wordt.



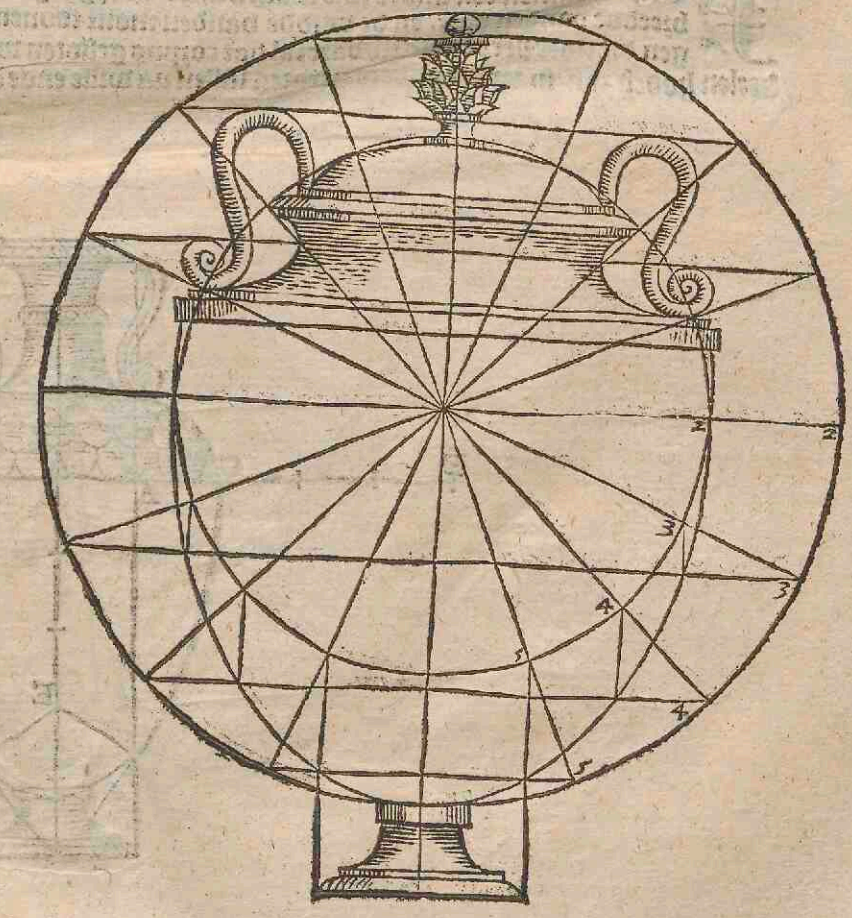
**E**nde allmen dien hoge noch needer begheert te maken/ so salmen nade voorszeybende regel voorsz varen/ en maken den binnensten circkel so veel clepnder/ en is te weten/ dat hoer den grooten circkel in meer portie deelt/ hoe datme die begerde crome linie gemakelijcker trecken sal. Dit dees regule volgen veel meer ander dingen/ gelyckmen hierna bevinden sal.



**D**enckende op die voorszeybende regel/ so is my inden sinne ghecomen een maniere om ver- sepheden soozten van varen hier deur te maken/ ende en is niet van noodde dat ick daer eeni- ge sonderlinge verclaringe af sette/ dan alleenlijck dat so wijt allmen die vase maken wilt/ also groot maectmen den binne- sten circkel. Vande reste can de in- genieuze Architect/ den roegancck wter figuren gemercken/ te weten/ hoe de linien nade centre getrocke sijn/ ende de parallelen/ en wten cleppen circkel die perpendicularen hanghende/ die vase gheformiert wordt/ den voet en den hals sullen na wille des architectis ghemaect worden.

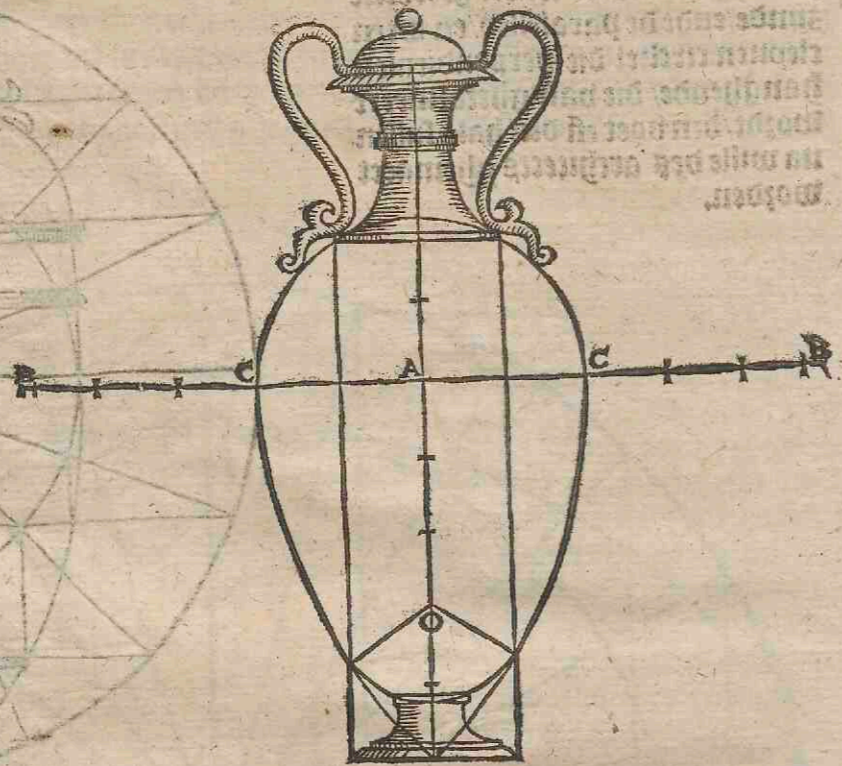


**M**er wilmen dat corpus van der varen dicker hebben/ so moetme den halven circkel so veel grooter maken/ ende maken den buyck onder hanghende wt den cleppen circkel tot tegen de grooten circkel/ duer dat varen der perpen- diculen op die dweerse linien/ gelyck met 3.4.5. getoont worde/ also dat men deur dees maniere veelley varen different vade minne maken mach: den hals en deckel van dese varen/ sijn binnen den cleppen circkel/ die ander leden ende orna- menten/ sijn alreijcs nae wille van den ingenieuzen werckman.

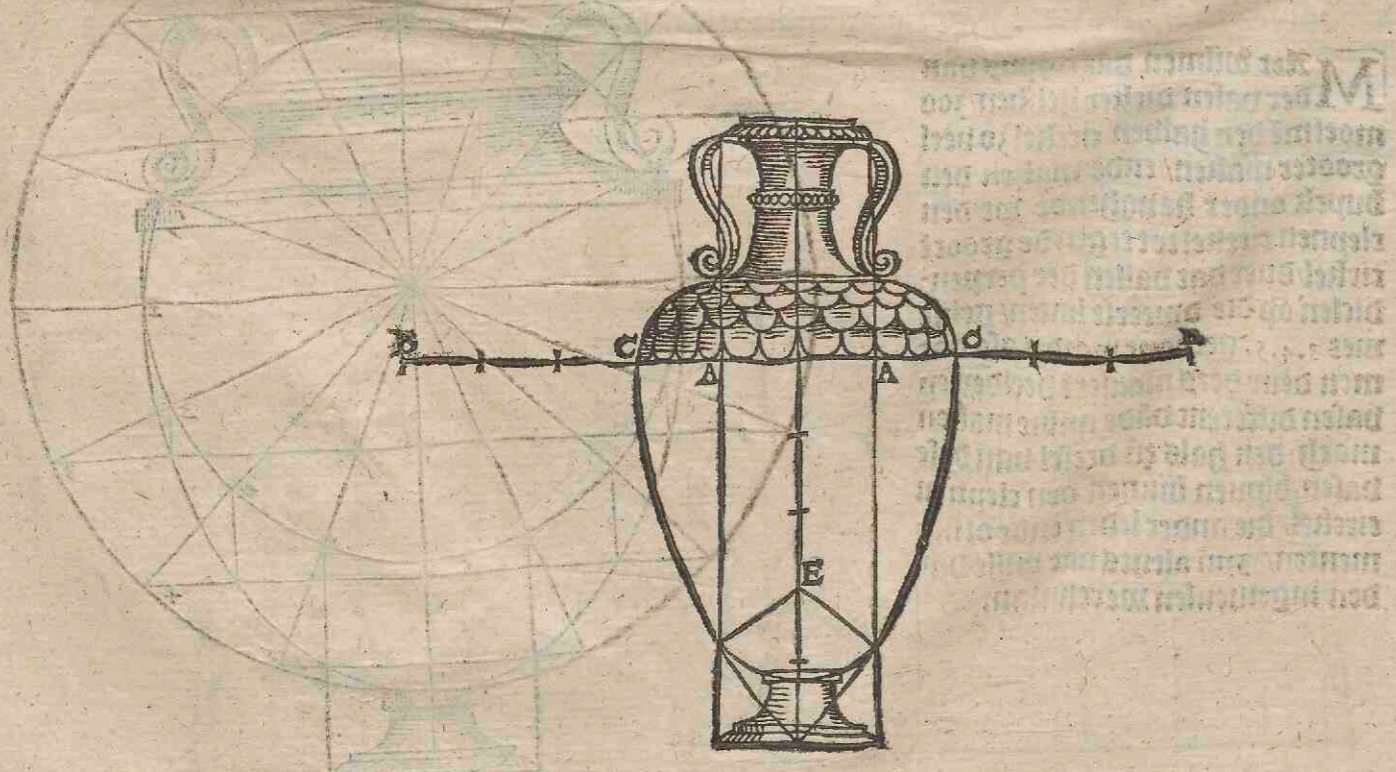




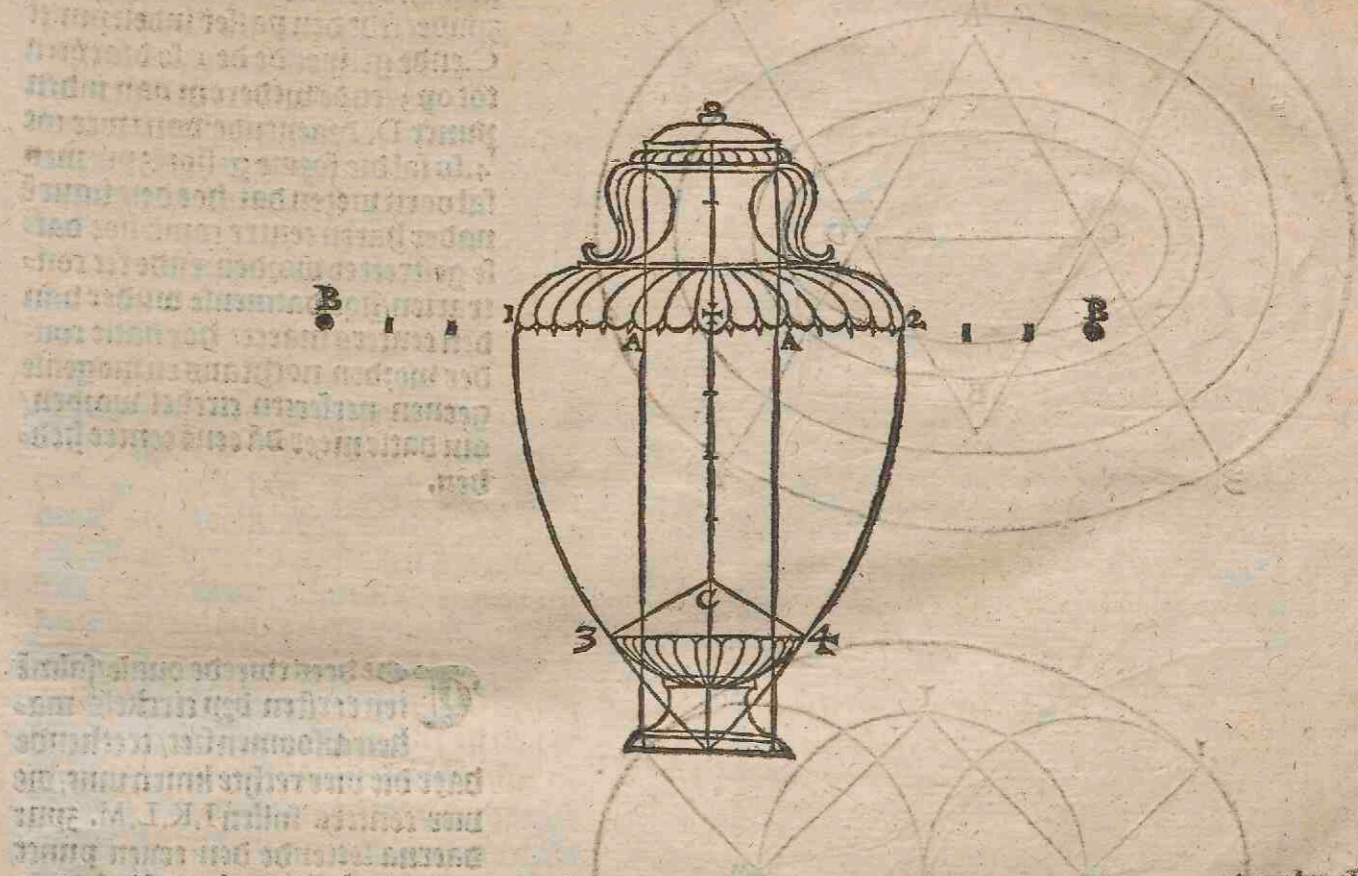
**H**ier is een schoone tijfcoytinge metten passer te studeren waer mede datmen by tyden bint tghene dat men nemmermeer en soude gepeynst hebben. Desgelijc is my desen nacht ghebeurt: want soekende een naerder regel om een ey te maken dan die scherpstimmighe Silberduer ghestelt heeft, zoo heb ick daer deure die maniere ghehouden om een antijcke vase te maecten, settende den boer onder aen den punct banden epe, ende den hals metten hantjaven, boven op dat dicke banden epe, maer dat ey salmen eerst aldus formieren. Maect een rechte crupse van twee linie/en deelt u dweerse linie in tien gelijcke deelen dat is op elke spde vijf. Daer nae leet den passer op den centre A, ende grijpt met den anderen boer twee deelen te weeten op C, makende opwaerts eenen haluen circkel/ dat gebaen zynde/ set den eenen boer vanden passer op dat punct geteekent met B, en grijpt met den anderen den weercken punct C, draepende nederwaerts tegen den perpendicel, en desgelijc vander ander spden doe doende/ sulden beneden eenen punct maken: daerna neemt die hantjave haluen circkel boven te weten twee deelen, ende set die handen op dercken punct des perpendicels opwaerts boven D, daer sal den centre staen om dat ey te ruyten: de reste onder sal booz den boer zyn den hals machmen onghelick twee deelen hooge maken, ende vander al nae believen des werckmans / oft achtervolghende dees figure.



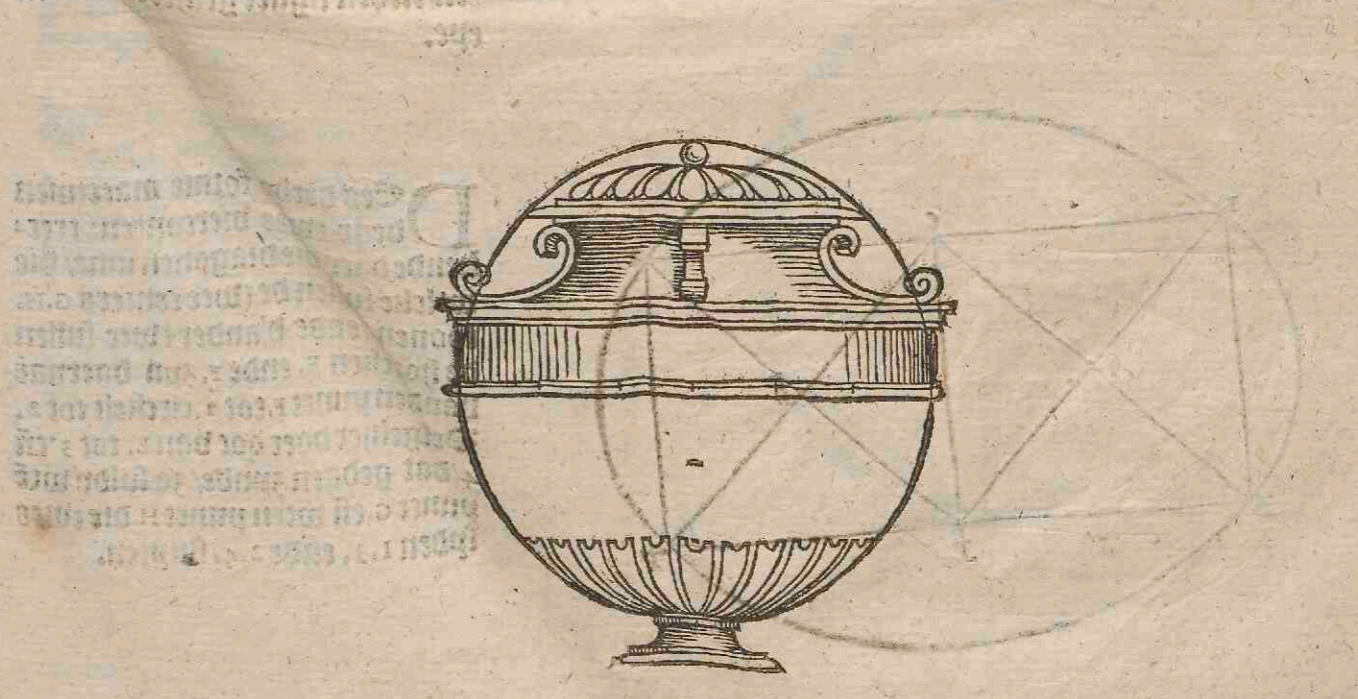
**N**och machmen een ander vase maken nade boozghegeuen regel/maer tot die puncten A, (hetwelck die breedde vanden boer/ en de wydde vanden mont toonen) salmen van die C opwaerts circklen tot tegen die twee perpendiclen/daer sal dat corpus gesloten worden: den hals daer bouen staende/ sal twee deelen hoogh zyn/maer die andere cristen sulden na wille ende belieuen vanden werckman zyn.



**M**en mach deure desen wech noch ander differente vaten maken/maer dese naerbolgende salmen aldus maken: datmen die dweerse linie in twaelven deele/makende oock duer de puncten A, twee perpendiclen om den boer/ende den hals te toonen. Daerna settende den eenen boer vanden passer op B, ende den anderen boer op C, draepende nederwaerts tegen den perpendicel/ desgelijc vander ander spden op 2 geten gesloten zyn. Daerna set den passer op den punct tusschen die 1, en die 2 makende opwaerts een quartier circkel/ en doende desgelijc tusschen 2 en 3, dat sal die rondichept vander vaten boven zyn, die andere vier deelen blyden booz den hals vander vaten metten heften.

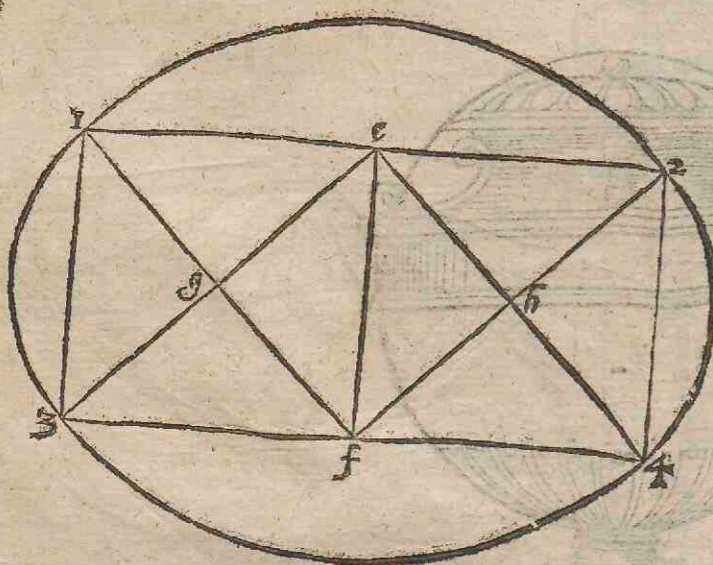
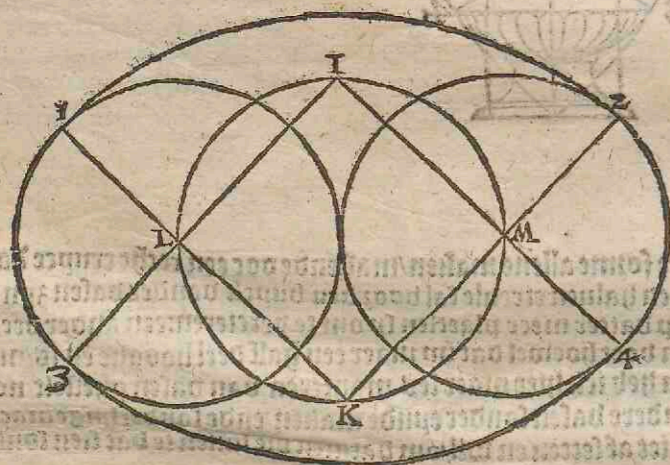
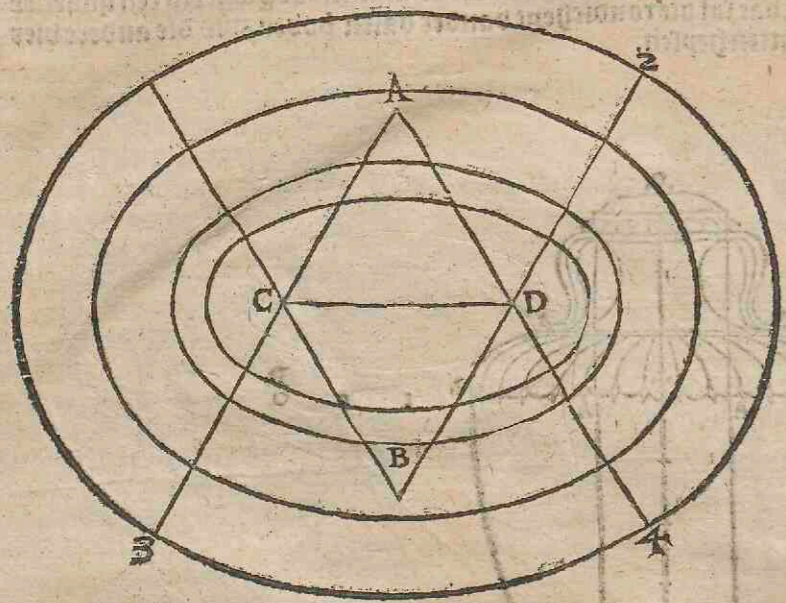


**M**en mach noch vaten duer een circularer forme allene maken/makende ooc een rechte crupse daer inne/ ende deelde elcke linie in ses deelen: den haluen circule sal booz den buyck vander vaten zyn en noch een sake deel opwaerts booz een feile op datter meer plaerten sy om te vercrisen: een ander deel sal den hals hooge zyn/ en noch een deel dat der sel den boer hoewel dat hy maer een half oel hooghe en is/ mach wel een sette deel buyten dat ront gaen. Ende al en heb ick hier maer ses manieren van vaten ghestelt nochtans machmen duer dees boozgetoonde regulen andere vaten sonder eynde maken/ende sonderlingemachments veranderen duer haer ornamenten/daer ick niet af setten en wil/om datmen die linien te hat sien soude.





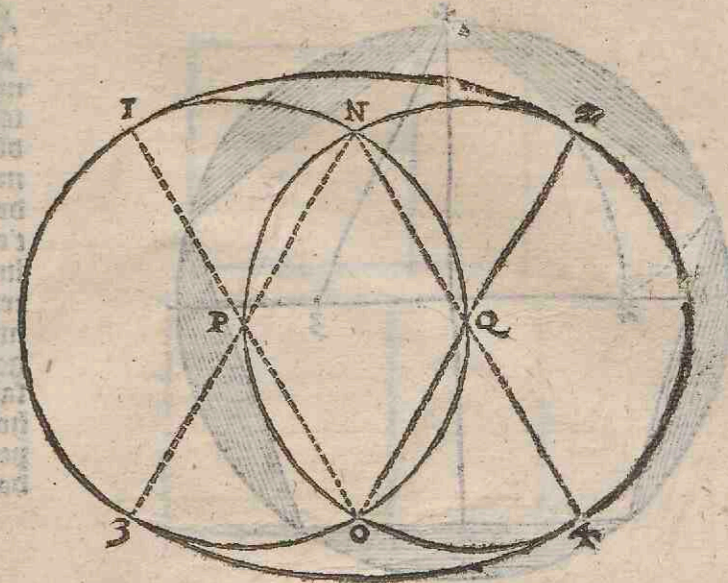
In diverse manieren machmen ovale formen maerken/maer ick sal alleene vier manieren daer af setten. Om dees eerste figure te maken/so salmen twee perfecte triangulen bouen een lettē gelijc een rombus oft ruytē/ende aende vergaderingē salmen die līnē duer trecken tot 1. 2. 3. 4. en die hoeken A. B. C. D. sulst die vier centers zyn/daerna set den eenen voet des passers op de B. ende den anderen op 1/ draepende den selven tot 2. daerna van inden punct A. ende 3. tot 4. salmen ooc ombdraepen: dat gedaē zynde/ sedt den passer inden punct C. ende grijpende de 1/ so draepen tot op 3/ ende wederom van inden punct D. draepende van twee tot 4. so sal die forme grōtē zyn: men sal oock weten dat hoe dese figurē nader haren centre comē/ hoe dat se gestrecter worden: ende ter contrarien/ hoe dat men se wijder vanden centers maect/ hoe dat se ronder worden/ nochtans en mogense geenen perfecten circkel worden/ om dat se meer dā eenē centre hebben.



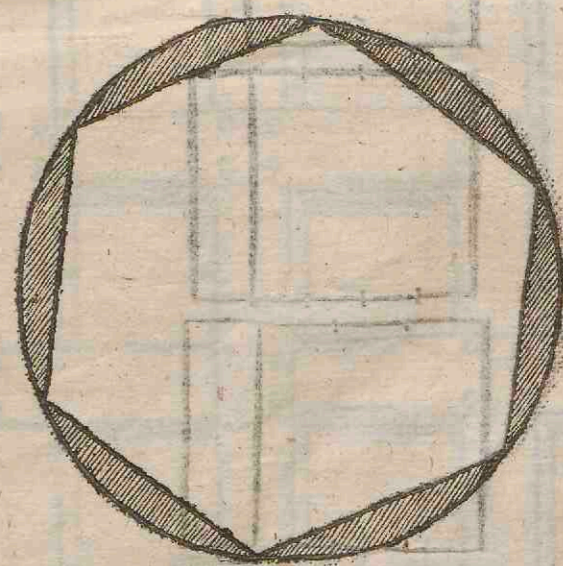
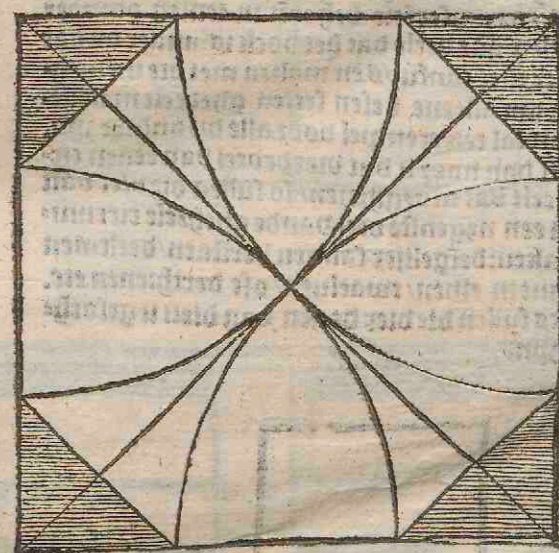
Om dees tweede ovale/ salmen ten eersten dyp circkels maeken alsoomen siet/ treckende daer die vier rechte līnē inne/ die vier centers sullen I. K. L. M. zyn: daerna settende den eenen punct vanden passer inder K/ so salmen mercken anderen punct van 1. tot 2. draepen. Desgelijc sonder den passer te ontsetten/ so salmen den eenen voet in de I. settende/ van 3. tot 4. ooc draepende de rechte sluyten/ en dese figure gelijc seer eenen epe.

Dees derde forme maect men deur twee viercanten/ treckende daer die diagonen inne/ die welke sullen de twee centers G. H. toonen/ ende d'ander twee sullen de hoeken 1. ende 2. zyn daernaē vanden punct 1. tot 2. circkelt tot 2. Desgelijc doet ooc van 2. tot 3. en 4/ dat gedaen zynde/ so suldy wt punct G. en wt punct H. die twee spden 1. 3. ende 2. 4. sluyten.

Wilt men dees vierde ovale formen so maect twee circkels/ alsoo dat se eichanders centre deursnyden/ ende die andere twee centers sullen op die vergaderinghen N. O. zyn: daer nae die rechte līnē getrocken zynde oft niet/ so salmen wt den punct O. ende desgelijc wt den punct N. die twee spden 1. 2. en 3. 4. sluytē. Ende al seyt onse auctor dat het vier soorten van ovalen zyn/ nochtans so is dees leste figure vander selver formen dat die eerste is/ anders dan dat dese gemakelijcker te maken is.

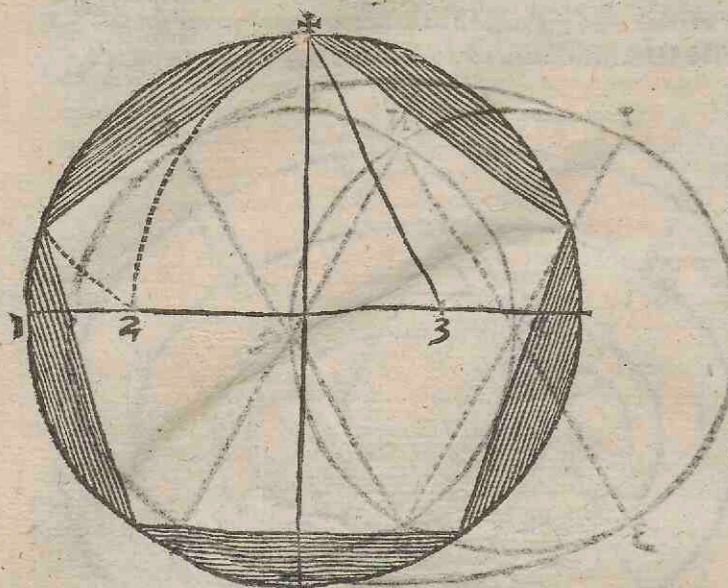


Behalven den circkel so zyn der verlf figuren die nae r'ronde creckē/ gelijc den vyfhoek/ den seshoek/ den sevenhoek/ achthoek/ negenhoek/ tienhoek etc. Daer op dees tijt sullen wy alleenlijc van dees drie principale tracteren/ mits dat se meest te passe comen. Den octogonus oft achthoek treemen wt een recht viercant/ treckende eerst die Diagonen/ welke in den centre wysen sullen/ daernaē neemt de passer en set dien metten eenen voet op de hoeckē des quadrats/ en leydende den anderen voet deur den centre/ circulende teghen die spden vanden quadrats/ daer sullen u rechte puncten staen om den achthoek te maeken. Ende hoewel dat men deur den circkel alleen soude mogen doen/ makende een crups daer inne/ ende delende elck quartier in twee/ so soudet doch wat gedeelte seynen/ alsoo dat dit sekerer ende perfecter is.



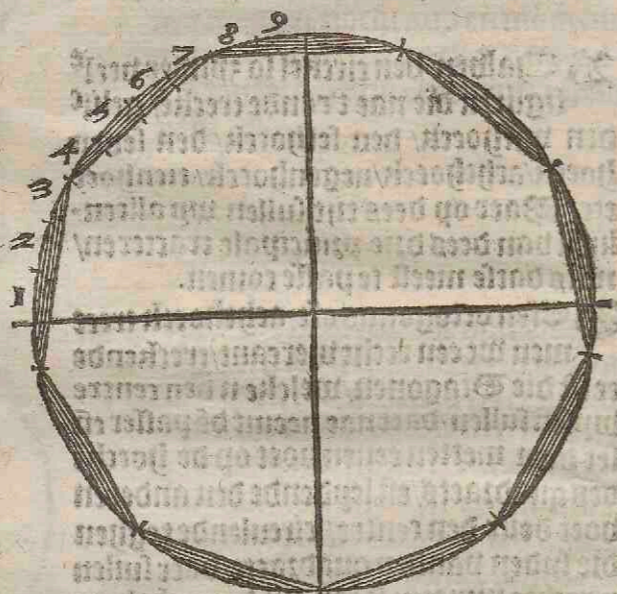
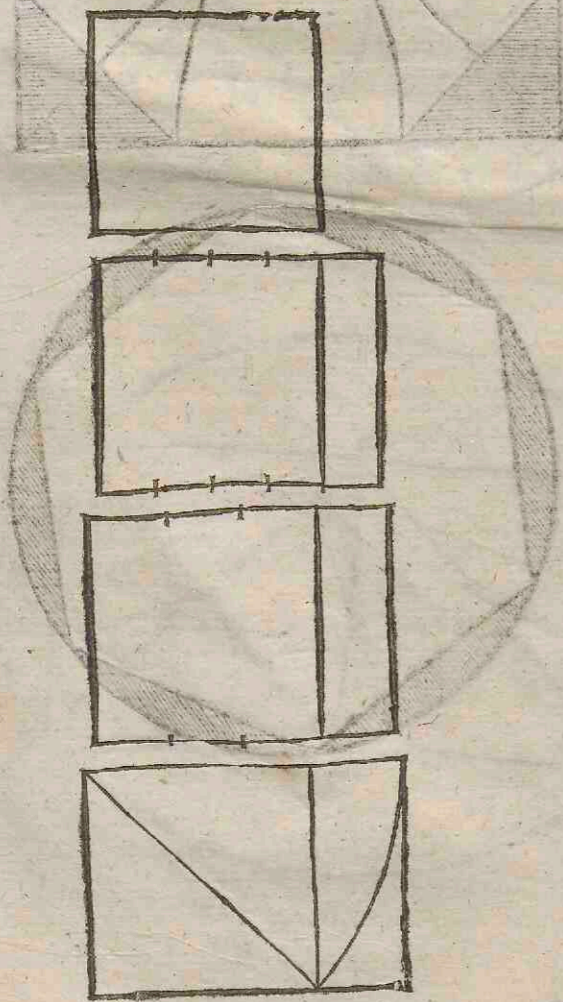
Den hexagonus dat is den seshoek maect men alder gemakelijc binnē den circkel/ want almen den circkel bescheynen oft ghemaect heeft/ so salmen sonder den passer te verletten/ die circulerentie in ses gelijcke deelen setten/ ende treckende van den eenen punct tot den anderen die līnē/ so sal den seshoek gestooten zyn.





Mer den pentagonus dars den vijfhoek/ en is niet so licht om te maken als d' andere/ mides dachp van onpaer getal is/ dies merremin zo machmen dien aldus maek. Als den cirkel gemaect is so setmen daer inne een recht crups/ en men deelt die een helft vande dweerse linie in tweeen gereckene met 3/ dan setmen den eenen voet van den passer op de 3/ ende met den anderc vophende den punct onder t' crupce/ so draeyen nederwaerts/ tot op de dweerse linie ghereckent met 2/ van daer dan tot onder dat crups suldy die lengde van elke syde des pentagonus binden. In dese figure binmen oock den decagonus/ dars tienhoek/ want vanden centre tot 2. dat sal een syde daer afzyn. Noech moechmen een seftenhoek maken tot die wijsde 1/ 2/ ende setten en eenen perpendicke op den punct 3/ soo seyt Albert Durer/ dat dien seluen den sephenhoek maken soude.

Dese figure sal den geenen seer behulpelick zyn/ die te circumferentie behoef in eenich onpaer getal te deelen/ hoe veel dat het oock is/ maer op dat top den leser niet confus en maken met die menichse/ so sullen wy alleene desen setten ghedeelt in negenen/ ende dit sal een exempel vooz alle d' andere zyn. Dus neemt dan vooz u dat vierdedeel van eenen cirkel/ ende deelt dat in neghenen/ so sullen die vier van dien deelen een negenste deel vande ghehele circumferentie maken: desgelijc salmen verstaen/ deelen een quadrant in elven/ twaeluen/ oft derthienen etc. want alreits sullen die vier deelen/ dan dien u gesochte wijde zyn.



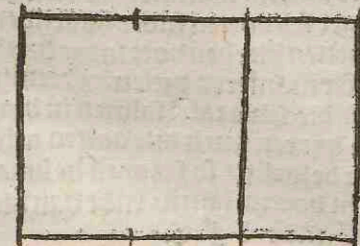
Als zyn vele quadrangulare proportien/ maer ick salder hier allene sene vanden principaelen tetzen/ die den Architect meest dienen ende te passe comen sullen. Ende ten eersten/ so is dese forme een recho viercant quadrangulair genoomen.

Dese tweede forme oft figure/ noemmen in latijn serquinquarta/ dat is te weeten/ van een viercant ende een vierendeel vanden seluen viercants daer aen geset.

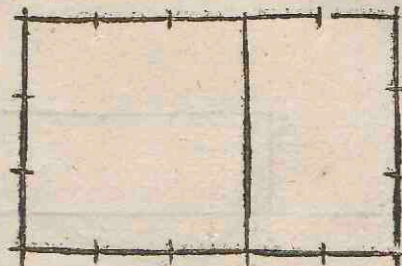
Dese derde figure heetmen in latijn serquitercia/ dat is te weeten/ van een viercant ende een derdendeel vanden seluen viercants daer aen geset.

Dese vierde forme noemmen diagona/ vande linie diagonos/ dewelcke linie dat viercant ouerhoop deelt/ den welcken diagonus metten passer van onder opwaerts ghelept zynde/ sal u die lengde vanden diagonalen quadrangel toonen/ maer vā dese proportie en canmen geen regel by getal ghesetten.

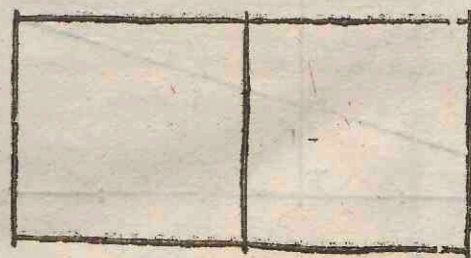
Dese vijfte figure heetme een serquialtera/ dat is te seggē vā re viercant ende noch een helft van dien viercants daer by gevoecht.



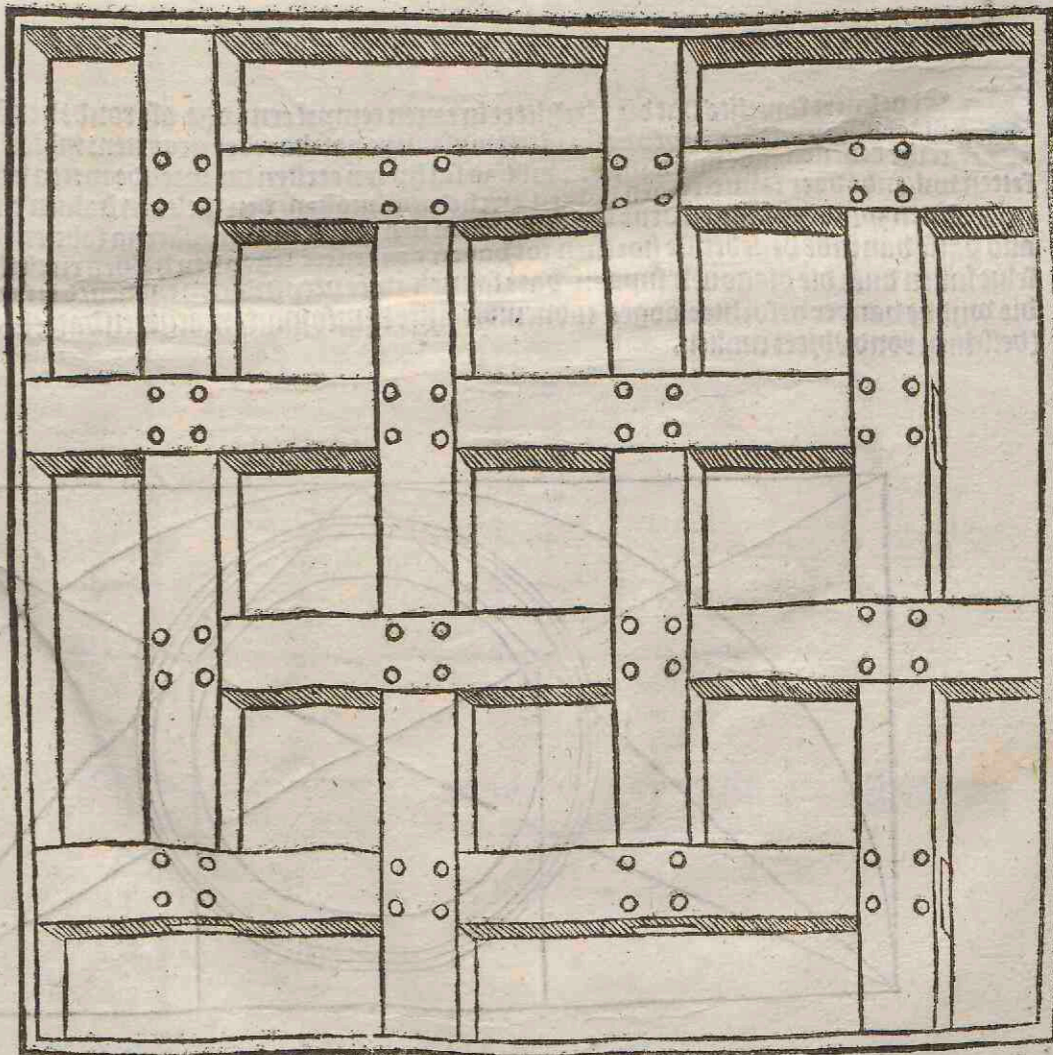
Dese sefte figure noemmen superbitertias/ dat is te segghen/ van een viercant/ en twee derdendeelen/ van dien seluen viercant daer by geset.



Dese sephenste en leste figure wordt dupla (dars doebel) genaemt/ want sy is van twee viercants en twee een geset/ ende men en bindt inde goede Antijcke wercken/ geene forme die twee viercants passeert/ ten waren gewest logien/ galerie/ oft ander wandelingen/ ooc hebben sommige pooze/ deuren/ en vensters inder hoochden wat gepasseert/ maer camerē noch salen en sullen byden verstandigē dees lengde niet passere.



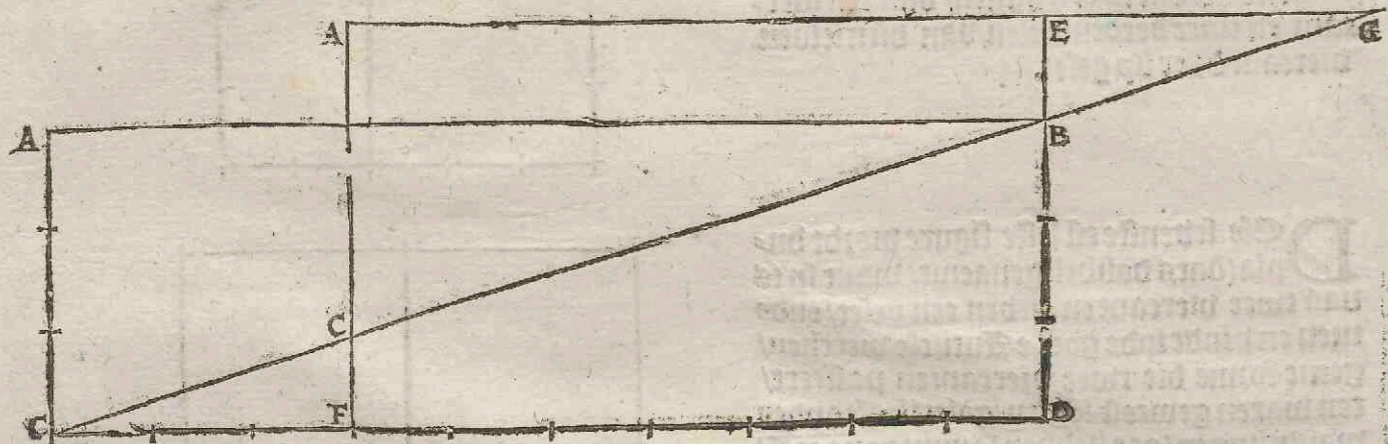
Oversehe adidenten mogen de architect in handen comē gelijck dit/ dat is darsmen een solderinghe soude legghen in rene plaecte/ lanck en breet zynde vijften voeten/ ende de ribben en souden maer veertien voeten lane zyn/ ende daer en ware anders geē hout te crpghen/ so salmen in sulker noot die bindinghe moghen maken gelijck hier tegenwoordich siet/ op dat die rebben dienē mogen/ ende dit sal oock sterc geuoech zyn.



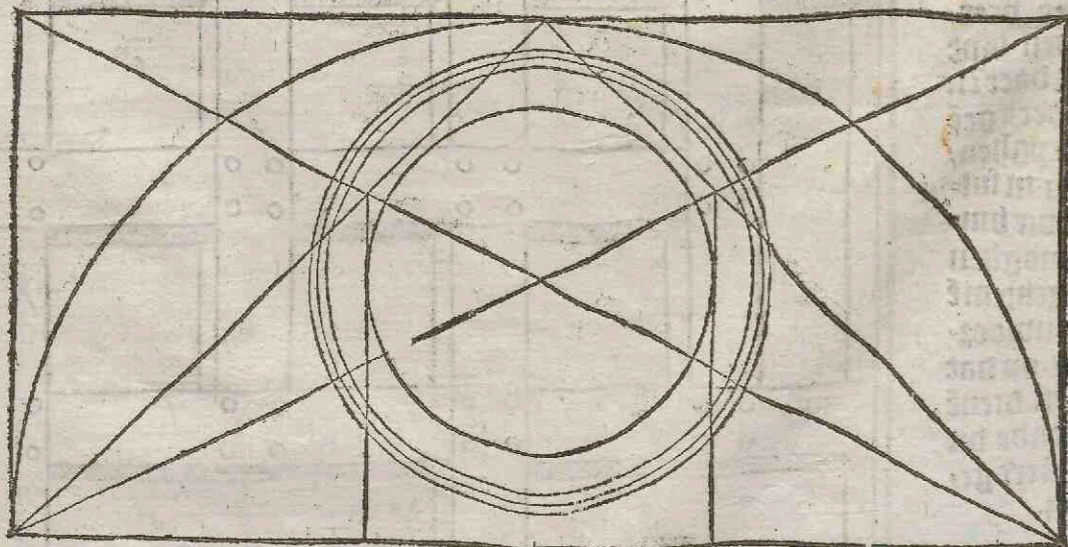


**Vander Geometrien**

**D**och mocht het gheballen datmen ten tafel binden soude/ lanck zynde tyn voeten/ ende breeet zynde drie voeten/ met dese tafel soude men gheen een deure kuyten/ van seuen voeten hoogh/ ende breeet ofte wijd vier voeten. Wilmen da dees tafel inder lengde in twee sagen/ ende settense onder elckanderen/ en makense maer ses voeten inder hooghden/ ende men behoefter seuen: wilmen maer die drie voet afkroten/ soo sin daer metten vierden voet inder breedden te veldoer/ zo sal die eene syde alte leer gelapen/ daerdrum salmense in deser manieren deelen. Neempt u tafel van tien voeten lanck/ ende drie voeten breeet gheteeckent met A. B. C. D. die selue tafel salmen in diagono/ dat is vanden hoeck C. tot B. in twee gelycke deelen sagen/ daerna salmen dat een stuck drie voeten achterwaerts trecken nade B/ also sal dan die lijne A. F. vier voeten lanck zyn/ ende desgelijc so sal oock de lijne E. D. vier voeten houden. By desen middel hebby u deure A. E. F. D. van seuen voeten lanck/ ende van drie voeten breeet/ ende u sullen noch onverschieten die dycantighe stucken E. B. C. ende C. F. E.

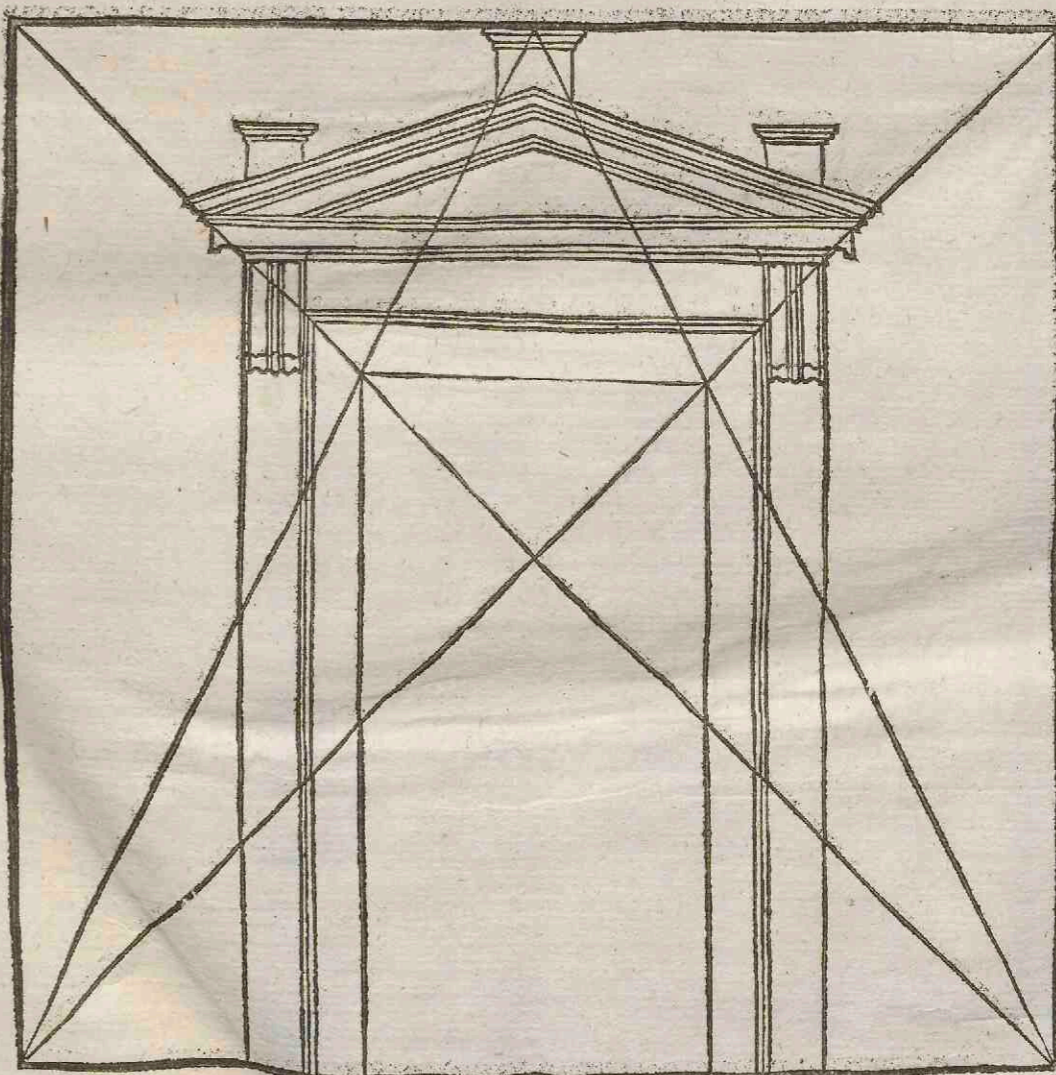


**H**et gebuert somtijt dat die architect in eenen tempel een dorge oft ronden venster to maken heeft gelyc die Antiquen bleerden/ ende hy is in twyfelinge van haerder grooten: indien dat hy die met Geometrie rekenen en verlijnen maken wilt/ zo sal hy ten eersten die breedde meten vander plaatsen daer hy se setten wil/ ende daer salmen eenen haluen cirkel inne maken/ den welcken haluen cirkel in eenen quadzant gelijoten zynde/ zo salmen deur twee diagonen den centre vinden/ daerna salmen noch twee lijnen trecken also daer van inde benedenste hoecken tot boven den centre/ tegen den haluen cirkel beramen/ ende daer de selue lijnen duet die diagonen lijden/ daer salmen twee perpendicelen maken/ die selue perpendicelen sullen u die wijdde vander gesochter oogen toonen/ die sijte conformis/ machmen dat sette veel vanden Diameter (des seluen ronds) breeet maken.



**Das eerste Boeck. D'eerste Capittel. Fo. rliij.**

**I**n die Architect desgelijc een poorte oft deure af es tempel binden/ dewelcke nade plaetse geproportioneert zyn sal/ so mach hy de wijdde binnen den tempel nemen oft de breedde vanden muer bapren/ is den tempel cleyn/ ende zynder pilaren oft pilasters/ so salmen die wijdde tusschen beyden nemen/ ende die selue breedde int viercant setten/ te weten zo hooghe als breeet/ in welcke viercant die Diagonen en die ander twee duersnydende lijnen u met altene die wijdde vander deuren toonen en sullen/ maer oock die termijnen vanden ornamenten der seluer gelycmen inde figure sien mach. En geballer datmen een enen tempel en drie deuren drie oogen maect/ so machmen vooz de cleynste/ dees proportie volgen. Ende hoewel beminde Leser/ dat die intersectien ende duersnydinghen van Lijnen sonder eynde zyn/ soo wil ick als nu/ op dat ick niet te lanck en make/ myn Geometrie hier eynden.



Hier eyndet dat eerste boeck der Architecturen tracterende van Geometrien/inten Italiaens in Duytsch overgeset duer Hierer Coeck van Aels Schilder.